

In de actieplannen van de verschillende beleidsdomeinen worden ook de suggesties en knelpunten opgenomen die in het kader van de campagne Samen Vereenvoudigen aan de oppervlakte kwamen. De meeste knelpunten situeerden zich op het niveau van federale wetgeving. De Vlaamse knelpunten binnen onze bevoegdheid hadden betrekking op jeugd en sport.

In 2009 wordt de weg van administratieve vereenvoudiging voortgezet. Op basis van de nulmeting zal het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen in het najaar van 2008 een actieplan uitwerken en een reductiedoelstelling bepalen. De entiteiten die nog geen nulmeting uitvoerden, zullen tegen 31 maart 2009 een actieplan opmaken. Deze actieplannen zullen een overzicht bevatten van de vereenvoudigingsvoorstellen die uit de nulmeting, contacten met ambtenaren of betrokken actoren, of andere bronnen naar voren zijn gekomen. Elk van deze voorstellen wordt beoordeeld op haalbaarheid.

3.4.4.3 *Begrotingstechnisch*

De middelen verbonden aan de hierboven vermelde ondersteuning van verenigingen zijn voornamelijk ondergebracht in het Participatiedecreet. Voor meer toelichting verwijzen we naar de begrotingstechnische toelichting onder hoofdstuk 3.1 “Participatiebeleid en interculturaliseren”.

Ter ondersteuning van de acties van de Verenigde Verenigingen kenden we voor de campagnes en het secretariaat socialware in totaal 125.000 euro en voor de YESS campagne 100.000 euro toe.

3.4.5 **Billijke vergoeding**

3.4.5.1 *Stand van zaken*

In het regeerakkoord werd het engagement opgenomen om een vrijstellingsregeling te treffen voor de billijke vergoeding voor sociaal-culturele verenigingen. In hecht overleg met het kabinet van de minister-president hebben we vele en intensieve contacten gehad met zowel de beheersvennootschappen Uradex en Simim als met het betrokken middenveld (verenigd in ISOC).

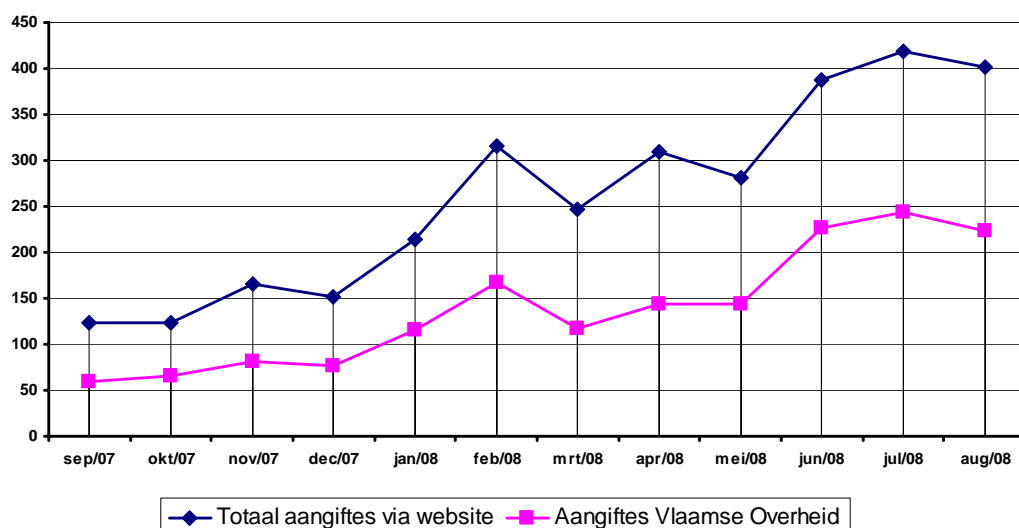
Uit onze analyse bleek dat er wat de billijke vergoeding betreft enkel nog een echt probleem bestond voor de activiteiten die plaats vinden in de niet-gebruikelijke accommodatie en op occasionele plaatsen. We hebben de concretisering van de oplossing daarom juist op dit aspect toegespitst. Samen met de beheersvennootschappen hebben we gezocht naar een manier om de verplichte registratie van de individuele aangiftes zo licht mogelijk te maken. Er werd gestreefd naar een haalbaar en betaalbaar systeem waarbij de Vlaamse overheid, onder specifieke omstandigheden en voor specifieke doelgroepen, de betaling van de billijke vergoeding overneemt, zonder dat dit systeem verwordt tot een anonieme derde betaler.

Dit intensief overleg en onderzoek resulteerde midden 2007 in een overeenkomst tussen met de beheersvennootschappen van de billijke vergoeding. Deze overeenkomst geeft binnen het kader van onze analyse en de wettelijke mogelijkheden een maximale invulling aan een derde-betalersregeling voor de billijke vergoeding. Met deze regeling bereiken we alle plaatselijke vrijwilligersorganisaties, waaronder ook de actiegroepen en de straat-, buurt- en schoolcomités. Bedrijven en geprofessionaliseerde instellingen vallen niet binnen onze scope, tenzij deze over een vrijwilligerswerk beschikken. De lokale organisatoren die in aanmerking komen voor een betaling van de billijke vergoeding door de Vlaamse overheid, kunnen zich via een speciale pagina op de webstek van de beheersvennootschappen (www.debillijkevergoeding.be/vlaanderen) aanmelden en hun activiteit ingeven door het beantwoorden van vragen en het verstrekken van basisgegevens. Zij ontvangen meteen het bewijs dat de billijke vergoeding voor hun activiteit door de Vlaamse overheid wordt overgenomen. Deze webstek is sinds 4 september 2007 operationeel.

De ondertekening van de overeenkomst en de lancering van de webstek in 2007 betekenden een grote stap vooruit. Het startsein was gegeven en we hebben ons in 2008 verder toegelegd op het stimuleren, verbeteren en ondersteunen van de uitgewerkte regeling. Uit een eerste evaluatie begin 2008 bleek dat de regeling nog onvoldoende bekend was bij het lokale verenigingsleven. Uit gesprekken met de sectoren werd eveneens duidelijk dat er nog verbeteringen mogelijk waren op het vlak van de gebruiksvriendelijkheid van de webstek.

Dit zijn twee punten waaraan we in de eerste helft van 2008 intensief hebben gewerkt. Zoals eerder vermeld, hebben we samen met de Verenigde Verenigingen de communicatiecampagne “Een gat in je budget?” uitgewerkt. De campagne liep vanaf juni 2008 en had snel een positief effect op het aantal aangiftes. In onderstaande grafiek kan u aflezen dat het aantal aangiftes per maand van iets meer dan 50 bij de lancering van het systeem, gegroeid is naar bijna 250 aangiftes per maand in augustus 2008. De grafiek geeft eveneens de verhouding weer tussen de aangiftes voor het derdebetalerssysteem en alle digitale aangiftes van de billijke vergoeding in het algemeen.

Evolutie van het aantal aangiftes

Wanneer we kijken naar het soort vereniging dat gebruik maakt van het derdebetalerssysteem dan kunnen we concluderen dat het voornamelijk gaat om sport,- jeugd- en lokale buurtverenigingen. Onderstaande tabel geeft een totale weergave van de aangiftes per soort vereniging, zoals deze in de aangifte worden aangekruist.

	Aantal	Aandeel
Sport	598	33,1%
Jeugd (kinderen en jongeren)	511	28,3%
Buurtleven (straat, wijk e.a)	246	13,6%
Andere	210	11,6%
Sociaal-cultureel/vormingswerk (Amateur)kunsten	136	7,5%
Welzijn, zorg en hulpverlening	41	2,3%
Noord-Zuid	21	1,2%
Leefmilieu	14	0,8%
Senioren	7	0,4%
Onroerend erfgoed	6	0,3%
Roerend erfgoed	5	0,3%
Toerisme	5	0,3%
Media	4	0,2%
(blank)	3	0,2%
	1	0,1%

Ook met betrekking tot de gebruiksvriendelijkheid van de webstek werd vanaf de tweede helft van 2008 concrete vooruitgang geboekt. Dankzij de waardevolle suggesties van de ISOC-partners, en het uitgebreide en constructieve overleg met de beheersvennootschappen kon op korte termijn een vereenvoudigde aangifteprocedure geprogrammeerd worden die de webstek vlotter en sneller toegankelijk moet maken voor eenvoudige evenementen die uit slechts één activiteit bestaan zoals een fuif of een straatfeest.

3.4.5.2 *Prognose 2009*

Voor 2009 willen we verder gaan op de weg van 2008. Omdat de doelgroep van de regeling zo groot en divers is, blijft de bekendheid van de regeling een aandachtspunt. Elke organisator van een evenement dat in aanmerking komt voor een tussenkomst van de Vlaamse overheid, moet weten dat deze regeling bestaat en moet er gebruik van kunnen maken. Samen met het betrokken middenveld en met de beheersvennootschappen zullen we de toepassing van de regeling en de gebruiksvriendelijkheid ervan blijven evalueren en bijsturen waar nodig.

3.4.5.3 *Begrotingstechnisch*

Voor de regeling van de tussenkomst van de Vlaamse Gemeenschap voor de billijke vergoeding werd in overleg met de beheersvennootschappen een simulatie gemaakt. In functie van de reële ontwikkeling van deze regeling passen we de begroting aan. De voorziene middelen voor 2007 bleken ruimschoots voldoende om ook grotendeels de facturen tot in 2008 te betalen. De voorziene middelen voor 2008 zullen volstaan om de nodige kosten van het derdebetalerssysteem tot einde 2009 te dekken. We zetten daarom geen bijkomende middelen in voor 2009. Uiteraard wordt de toepassing ervan nauwgezet gemonitord.

3.4.6 **Cultuurprijzen**

3.4.6.1 *Stand van zaken*

Het uitreiken van cultuurprijzen behoort tot de tradities van de Vlaamse Gemeenschap. Vanaf 2003 werd dit evenement in een actueel concept verder gezet. De officiële Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap zijn een blijk van erkenning voor organisaties of personen die door hun artistieke activiteiten of bijzondere culturele verdiensten tijdens het afgelopen jaar een opmerkelijke bijdrage hebben geleverd aan het cultuurleven in Vlaanderen. Voor elke Cultuurprijs bepaalt een door de minister aangeduide jury een shortlist met telkens drie genomineerden. Aan elke prijs is een bedrag van 12.500 euro verbonden. De Cultuurprijs voor Algemene Culturele Verdienste vormt hierop een uitzondering. Deze prijs, die een integrale carrière bekroont, bedraagt 20.000 euro. De verschillende prijzen worden zoveel mogelijk samen uitgereikt in het kader van een cultureel media-evenement. De symbolische en financiële waarde van deze prijzen worden op deze manier beter onder de aandacht gebracht van de pers en het publiek. De organisatie van dit evenement gebeurt door CultuurNet Vlaanderen. Sinds 2006 is de uitreiking integraal en rechtstreeks te beluisteren op Klara, de cultuurradio van de openbare omroep. In 2008 was het programma rond de Cultuurprijzen de eerste uitzending op Canvas+. Ter ondersteuning van dit evenement werd ook een website ontwikkeld, www.cultuurprijzen.be, waar meer informatie te vinden is over de toekenning van de cultuurprijzen.

3.4.6.2 *Prognose 2009*

De toekenning en uitreiking van de Vlaamse Cultuurprijzen zijn ondertussen uitgegroeid tot een jaarlijks hoogtepunt, zowel voor alle laureaten als voor de vele honderden aanwezigen. De prijzen van 2008 worden uitgereikt op 2 februari in Hasselt. Na evaluatie van de vorige edities hebben we geoordeeld om deze aanpak in één gezamenlijk evenement te behouden. Zo illustreren we niet alleen de brede invulling van het begrip cultuur (*toch een typisch Vlaamse eigenschap*), maar geven we ook de kans aan de vele subsectoren om met elkaar kennis te maken.

3.4.6.3 *Begrotingstechnisch*

In 2008 wordt op het programma HC, ba 34.01 (subsidies voor de toekenning van prijzen van de Vlaamse Gemeenschap) 160.000 euro voorzien.

3.5 NIEUWE BELEIDSONTWIKKELINGEN

3.5.1 Cultuur en economie

3.5.1.1 *Stand van zaken*

De ontwikkeling van een beleidslijn met betrekking tot de cultuurindustrie in Vlaanderen is een zeer recent gegeven. Bij de start van deze legislatuur hebben we in onze beleidsnota Cultuur de ambitie geformuleerd om met een dergelijk initiatief te starten. In 2006 werd de oprichting van een beleidsinstrumentarium voor de cultuurindustrie in Vlaanderen, CultuurInvest, door de Vlaamse regering goedgekeurd. CultuurInvest is operationeel sinds het najaar 2006 en intussen kunnen de eerste resultaten van dit nieuwe instrument aangetoond worden.

Met Cultuurinvest (CI) heeft de Vlaamse Regering een nieuw en origineel instrument ontwikkeld om cultuurondernemers te ondersteunen. Zoals bekend verleent CI geen subsidies, maar investeert ze in projecten met een voldoende groot marktpotentieel. Daartoe beschikt ze over drie financiële instrumenten: projectfinanciering, achtergestelde leningen en kapitaalparticipaties. CI beschikt over een basiskapitaal van 21 miljoen euro, waarvan 10 miljoen uit de middelen van PMV kwam en 11 miljoen werd samengebracht door privé-partners. Daarvan is momenteel 4,2 miljoen euro geïnvesteerd in 30 lopende projecten.

Cultuurinvest zit op schema, maar moet zeker de kans en de tijd krijgen om op volle kruissnelheid te komen. Volgens het eigen businessplan, dat destijds de basis vormde voor de opstart van CI, zal die volledige operationalisering na 7 jaar een feit zijn. In de komende jaren zal dit rollend fonds met toenemende kracht nieuwe impulsen geven aan de sector van de cultuurondernemers. We geven het managementteam van CI het volle vertrouwen om dit proces te begeleiden en te versterken. Daarnaast moeten we ook nadenken over de vraag of er andere instrumenten dan het rollend fonds kunnen ontwikkeld of benut worden. De strikte regels van Europa laten niet altijd toe meerdere instrumenten met elkaar te combineren, maar het is zeker een nuttige oefening om te onderzoeken waar dit wel kan en of het in voorkomend geval een aanwijsbare meerwaarde kan creëren. Ook moet werk gemaakt worden van de diversifiëring van de ondersteuning: naast financiële injecties moeten we zeker ook aandacht hebben voor opleiding en begeleiding.

De ontwikkeling van CultuurInvest is een innovatief gegeven binnen de EU-context en wordt door de buurlanden met veel interesse opgevolgd. Met dit initiatief heeft de Vlaamse overheid haar zin voor innovatie en vernieuwing aangetoond. Initiatieven op het vlak van alternatieve financiering vormen een effectieve en toekomstgerichte aanvulling op de bestaande overheidsondersteuning via subsidies. We willen deze weg van alternatieve financiering verder inslaan en heb hiertoe eind 2007 aan het Kunstenloket opdracht gegeven om te onderzoeken welke opportuniteit bestaat in het bieden van terugvorderbare toelagen voor kunstenaars, een idee verwant aan het concept microkredieten in andere sectoren. Op die manier willen we tot een breder en efficiënter instrumentarium komen ter ondersteuning van de kunstenaar en de creatieve sectoren. We voorzien om in 2008 nog te starten met een initiatief van mini-toelagen voor kunstenaars. Deze mini-toelagen, voor een bedrag tussen 500 euro en 7500 euro, kunnen het vacuüm tussen subsidies en ondersteuning via CultuurInvest ten dele invullen.

3.5.1.2 *Prognose 2009*

De werking van CultuurInvest heeft intussen al duidelijke vruchten afgeleverd. Volgens de overeenkomst met Participatiemaatschappij Vlaanderen wordt in 2009 voorzien in een eerste evaluatie van CultuurInvest. De ondersteuning via mini-toelagen wordt in 2009 voortgezet. Tenslotte moet ook nagedacht worden over de vraag of de rigide scheiding tussen investeren en subsidiëren in de toekomst moet gehandhaafd blijven. In de aanvangsfase was dit zeker nuttig om verwarring tussen de beide instrumenten te vermijden, maar misschien is de tijd aangebroken om daarin wat soepeler te worden en modellen voor gemengde financiering te ontwikkelen. In de resterende tijd van deze legislatuur zullen daaromtrent wellicht slechts beperkte concrete initiatieven meer kunnen genomen worden, maar we kunnen zeker nog een aantal nieuwe ideeën ontwikkelen die interessante nieuwe perspectieven openen voor CI.

3.5.1.3 Begrotingstechnisch

Ter ondersteuning van de werking van CultuurInvest wordt voor 2009 op de basisallocatie H C 12.11 B (beleidsinstrumentarium cultuurindustrie) 1.540.000 euro begroot.

Evolutie 1999 – 2008 – H C 12.11 B beleidsinstrumentarium cultuurindustrie

1999	2006	2008	2009	% 2009 tov 2008	% 2009 tov 2006
0	600.000	1.230.000	1.540.000	+ 25,2 %	+156,7%

3.5.2 E-cultuur

3.5.2.1 Stand van zaken

E-cultuur vormt een integraal onderdeel van de uitdijende kennismaatschappij die in toenemende mate functioneert op basis van digitale media. Men stelt vast dat de burger zich steeds meer tot het internet wendt als het informatiekanaal bij uitstek, in die mate zelfs dat wat niet op het internet terug te vinden is, voor sommigen zelfs niet meer bestaat. Maar er is meer: e-cultuur is geen eenduidig gegeven en heeft veelvuldige implicaties. De rol en invulling van de culturele instelling of vereniging, van de participant én van het beleid wijzigt in een digitaliserende maatschappij. E-cultuur staat voor de veranderingen die het maken, bewaren, verspreiden en participeren aan cultuur ondergaan o.i.v. de nieuwe communicatietechnologieën. Het gaat om nieuwe mogelijkheden om cultuur te maken, te delen en te ervaren, om kennis en cultuur crossdisciplinair te verbinden en er actief deel van uit te maken. Het cultuurbeleid kon hierbij niet van op de zijlijn blijven toekijken. Het was dan ook onze ambitie om tijdens de legislatuur 2004-2009 de eerste bouwstenen te leggen voor een integraal beleid m.b.t. e-cultuur.

In 2005-2006 werd hierop volop ingezet. Binnen de toenmalige afdeling BKM (nu agentschap Kunsten en Erfgoed) werden de onderzoeksprojecten 'Beleidsvisies voor 'digitaal erfgoed' in Vlaanderen' en 'Naar een strategisch beleidsplan voor 'digitaal erfgoed - Verslag van een STRATMAN-analyse' opgestart die een goede aanzet tot prioriteitenstelling en visievorming vormden en waarvan de belangrijkste acties in een stappenplan e-erfgoed uitmondten. Het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media werkte samen met het Digitaal Platform van de steunpunten Initiatief Audiovisuele Kunsten en Initiatief Beeldende Kunsten (nu BAM) en in samenwerking met tal van actoren aan een beleidsvoorbereidende tekst die in oktober 2006 resulteerde in de publicatie: '*E-cultuur. Bouwstenen voor praktijk en beleid*' (D. De Wit en D. Esmans red.). Daarin lag de focus op visieontwikkeling, maar werd er eveneens aandacht besteed aan tal van ideeën en beleidspistes voor een toekomstig beleid.

In 2007 - 2008 opteerden we ervoor om het materiaal dat ter tafel lag verder uit te werken. Dit betekende niet alleen verder werk maken van verdere visieontwikkeling en kennisopbouw op dit vlak, maar ook een aantal concrete beleidsinitiatieven ontplooiën. Met de werkmiddelen e-cultuur van 2007 werd ingezet op een aantal *leer- en demonstratieprojecten*. Zo focust het IBBT-project Erfgoed 2.0 op het gebruik van mobiele toestellen binnen een netwerk van zowel onroerend als culturele erfgoed sites en werd een studiedag rond gaming georganiseerd. Het departement CJSM organiseerde i.s.m. de steunpunten cultuur en jeugd in maart 2007 een studienamiddag met als thema 'Participatie in e-cultuur'. Centraal in het thema stond de gebruiker, niet alleen het publiek of de cultuurliefhebber, maar ook de medewerker, onderzoeker, kunstenaar, de educatieve begeleider, ... De verslagen en presentaties werden achteraf ter beschikking gesteld via de website van de administratie. Ook werd er een leertraject opgestart rond e-cultuur en interculturaliteit en ingezet op een educatief project rond de Verhalentafel en Expo'58 dat zich specifiek richt naar ICT en senioren.

Er werd ook werk gemaakt van *meer samenwerking*, onder meer met het Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie zowel in kader van beleidsvoorbereiding als op het vlak van concrete

projectparticipatie (CUPID¹, Cocomedia², Erfgoed 2.0³). In het kader van de Europese ontwikkelingen op het vlak van de digitalisering, online-toegankelijkheid en digitale bewaring werden tevens gesprekken opgestart tussen de beleidsdomeinen Cultuur, Media en Economie, Wetenschap en Innovatie met het oog op de beleidsvoorbereiding. Een voorbeeld daarvan is o.m. de nauwe betrokkenheid van het Departement bij de opvolging van het BOM-VL project. BOM-VL staat voor Bewaring en Ontsluiting van Multimediale data in Vlaanderen. Het is een onderzoeksproject naar de technische aspecten van bewaring alsook naar modellen voor archivering, ontsluiting en uitwisseling. BOM-VL zal zich eveneens op businessmodellen en gebruikersmodellen richten en levert een demonstrator op.

Met de bevoegde Federale Dienst vond een gesprek plaats ter opvolging van de juridische actiepunten zoals geformuleerd in de Raadconclusies van november 2006.

Ook *wetenschappelijk onderzoek* m.b.t. e-cultuur werd een aandachtspunt: een studie m.b.t. breedbandbehoeften en -modellen werd afgerond in 2007 en digitalisering en e-cultuur werd één van de speerpunten van het nieuwe steunpunt beleidsgericht onderzoek.

Op het vlak van het cultureel *erfgoedbeleid* werden bovendien een aantal *specifieke programma's en projecten* intens opgevolgd. Zo participeerden de Vlaamse overheid en de culturele erfgoedsector binnen het Minerva EC-project dat expertise rond standaardisering en andere uitdagingen met betrekking tot digitaal erfgoed samenbrengt en ook via nationale workshops de thematiek onder de aandacht van het veld brengt. In samenwerking met Culturele Biografie Vlaanderen en het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw (na de fusie met FARO, Vlaams steunpunt voor Cultureel Erfgoed) nam het agentschap Kunsten en Erfgoed deel aan het MichaelPlus-project dat in een meertalige omgeving een overzicht van de digitale erfgoedcollecties in Europa wil bieden. Daarnaast wordt er ook de nodige aandacht besteed aan projecten die bijdragen aan Europeana - de marktnaam waaronder de Europese Digitale Bibliotheek door het leven gaat. Na de vermelde projecten zoals MinervaEC en MichaelPlus gaat dit over Athena⁴ (wat zich op de grote musea richt), EDLocal⁵ (dat zich op de kleine erfgoedinstellingen van een diverse aard richt) en andere relevante projecten zoals EDLNet⁶ dat zich als voorbereidend coördinerend project opwerpt. Om bij dit laatste project nauw betrokken te blijven en om de betreffende projecten onderling af te stemmen organiseerde het agentschap Kunsten en Erfgoed in december 2007 een conferentie waarbij de informele overleggroep EDLNet-Vlaanderen opgezet werd (op Belgisch niveau wordt dit afgestemd met het gremium EDLNet Belgium).

¹ CUPID (Cultural Profile and Information Database) is een IBBT GBO-onderzoeksproject waarbij het optimaal verzamelen, beheersen en categoriseren van cultuur- en vrijetijdinformatie en daaraan gerelateerde informatie centraal staan. Onderzocht wordt hoe de verzamelde informatie doelgericht ontsloten kan worden naar specifieke doelgroepen (zowel individuen als organisaties) via verschillende kanalen (website, digitale tv, mobiel) gebruik makende van gebruikersprofielen die het aanbieden van passende informatie eenvoudiger moeten maken.

² CoCoMedia (Collaborative Community Media) is een IBBT GBO-onderzoeksproject met als doelstelling zowel sociaal-wetenschappelijk als technologisch te onderzoeken op welke wijze Vlaamse mediabedrijven met community media kunnen omgaan en te bekijken of er een integratie mogelijk is van klassieke journalistiek en de 'community' media.

³ *Erfgoed 2.0 - Open structuren voor cultureel erfgoedopslag en -presentatie* bestudeert de ontwikkeling van een metadata- en data-uitwisselingsmodel voor de Vlaamse culturele erfgoedsector en dit in het kader van sociale interactieve location-based erfgoedbeleving via mobiele toestellen.

⁴ ATHENA richt zich op musea en andere erfgoedinstellingen en wil de bredere toegang en gebruik van de digitale inhoud van de Europese musea stimuleren. Athena zal de standaarden en metadata schema's en terminologieën bestuderen, analyseren en vergelijken. Daarnaast zal het ook meerdere musea en instellingen trachten te overtuigen om in te stappen.

⁵ EuropeanaLocal heeft als doel een best practice netwerk op te zetten om de interoperabiliteit te verbeteren voor digitale inhoud uit regionale en lokale bibliotheken, musea, archieven en audiovisuele archieven zodat die via Europeana en andere diensten ter beschikking gesteld kan worden.

⁶ EDLNet is een coördinerend project dat de praktische voorbereiding van Europeana direct aanstuurt. In het kader van dit project werd ondermeer de EDL Stichting opgericht, wordt de demonstrator voor november 2008 voorbereid en zal het businessmodel ontwikkeld worden.

Ook de systematische verdere ontwikkeling van een *Vlaamse digitale openbare bibliotheek* kadert in de beleidsvoering rond e-cultuur. In 2008 wordt deze digitale verzameling operationeel en biedt zij een veelbelovende service, die geleidelijk ter beschikking zal komen van alle Vlamingen.

3.5.2.2 Prognose 2009

In 2009 wordt verder ingezet op beleidsvoorbereiding rond de thematiek van de digitalisering, online-ontsluiting en digitale archivering van cultureel materiaal. De urgentie van de noden rond de digitale ontwikkelingen op dit vlak en specifiek in het veld van het cultureel erfgoed, hebben mij overtuigd de werkmiddelen in 2008 voornamelijk in te zetten rond beleidsvoorbereidende initiatieven in dat verband. Zo maken we werk van een onderzoek naar de financieringsmogelijkheden en –modellen voor de digitalisering van het cultureel erfgoed en moet een korte overzichtsstudie rond auteursrecht ook in deze materie de cultuuroverheid meer houvast bieden. In 2009 zal ook het Erfgoed 2.0 onderzoek haar resultaten opleveren. Ook van andere onderzoeken worden de resultaten in 2009 verwacht. We denken daarbij aan onze participatie aan de EU-studie ‘NUMERIC’, die ons kwantitatieve inzichten moet opleveren over de stand van zaken m.b.t. digitalisering van het cultureel erfgoed en aan het project BOM-VL.

In 2009 wordt er uitvoering gegeven aan de beleidsopties die prioritair worden naar voor geschoven in het kader van de uitbouw van een digitale openbare bibliotheek in Vlaanderen. De IVA SCW neemt hierin een voortrekkersrol, ondersteund door de vzw Bibnet.

We kijken ook met verwachting uit naar de resultaten van de haalbaarheidsstudie en het masterplan van de Waalse Krook want ook hier liggen interessante pistes voor de ontwikkeling van de e-cultuurpraktijk.

Gaming is evenmin uit ons aandachtsveld verdwenen; eind 2008 ondersteunen we mee een conferentie rond games en cultureel erfgoed en in 2009 willen we nog een initiatief nemen m.b.t. productinformatie voor ouders.

Een ander aspect dat we wensen op te nemen is de inventaris van Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen. De operationele richtlijnen van de “UNESCO-conventie voor de bescherming van immaterieel erfgoed” (2003) werden in juni 2008 door de Algemene Vergadering te Parijs aangenomen. De basis voor de nominaties bij UNESCO wordt gevormd door een nationale inventaris, een expliciete prioriteit gesteld voor elke lidstaat. In de internationale expertskringen is er al veel over deze materie nagedacht. Er wordt gezocht naar een technisch haalbare of eenvoudige oplossing via een online inventaris die data uit kleinere databanken via de harvestingtechnologie wil verzamelen. We willen deze problematiek in 2009 verder onderzoeken.

3.5.2.3 Begrotingstechnisch

In 2007 wordt op het programma 45.5, ba 12.32 (werkmiddelen e-cultuur) 80.000 euro voorzien. Evolutie 1999 – 2007 – ba 12.32 werkmiddelen e-cultuur

1999	2006	2007	2007 tov 99	2008	2009
0	0	80.000	+ 80.000	72.000	124.000

In 2008 wordt op HC 12.32 B – na de tweede begrotingscontrole 72.000 euro voorzien.

In 2009 wordt op HC 12.32 124.000 euro voorzien.

3.5.3 Filmbeleid

Wat het film- en audiovisueel kunstbeleid aangaat zijn de meest in het oog springende verwezenlijkingen van het voorbije decennium zonder twijfel de oprichting van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) en het Kunstendecreet.

Vanuit de hoedanigheid van de Vlaams minister bevoegd voor het jeugdbeleid, behoort ook de filmkeuring tot onze bevoegdheden. Tot op heden is dit een federale materie, die wordt geregeld door de wet van 1 september 1920, waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar de toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd. Momenteel wordt werk gemaakt van een herziening van de regelgeving en van een overheveling van deze bevoegdheid naar de Gemeenschappen; in afwachting hiervan gebeurt de filmkeuring door een federale commissie, waarvan het secretariaat wordt waargenomen

door het departement CJSM van de Vlaamse overheid. Voor een meer uitputtende behandeling van dit thema verwijzen we naar de beleidsbrief Jeugd.

Voor meer gedetailleerde invulling van het filmbeleid verwijzen we naar het hoofdstuk 6.

3.6 DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD CJSM

3.6.1 Stand van zaken

Op 30 oktober 2007 werd het ontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media besproken in de parlamentscommissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media. In de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 21 november 2007 werd het decreet besproken en unaniem goedgekeurd. De Vlaamse Regering bekrachtigde het decreet op 30 november 2007. Vrijdag 25 januari 2008, tien dagen na de publicatie van het decreet in het Belgisch Staatsblad op 15 januari 2008, was de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een feit.

Daarna werd de raad samengesteld. De onafhankelijke deskundigen werden benoemd na een openbare oproep tot kandidaatstelling. De vertegenwoordigers van het middenveld werden benoemd op voordracht van de representatieve organisaties uit het middenveld. De nieuwe en onafhankelijke strategische adviesraad neemt de taken van de Raad voor Cultuur, de Raad voor de Kunsten, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, de Vlaamse Sportraad en de Vlaamse Mediaraad over, en krijgt er een pak nieuwe taken bij. Alle adviezen, uitgebracht door de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, zijn openbaar. De interne werking wordt geregeld via een huishoudelijk reglement. De raad koos als roepnaam SARC, en is een afzonderlijke rechtspersoon. Binnen zijn structuur is er een Algemene Raad, een Vast Bureau en vier sectorraden, namelijk de Sectorraad voor Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad voor Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (roepnaam Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk), de Sectorraad voor Sport (roepnaam Vlaamse Sportraad) en de Sectorraad Media. De SARC begon zijn werkzaamheden in april 2008 en ondertussen hebben zowel de Algemene Raad als de sectorraden reeds een aantal adviezen uitgebracht (www..sarc.be).

3.6.2 Prognose 2009

Hoofdbrok van de activiteiten van de SARC wordt het opstellen van een Memorandum voor de nieuwe beleidsperiode. De SARC wil ook inspelen op de regelgevingsagenda's van de beleidsbrieven 2009 voor Cultuur, Jeugd (sociaal-cultureel jeugdwerkbeleid), Sport en Media alsook de Vlaamse voorbereiding van het Belgisch EU-voorzitterschap 2010.

3.6.3 Begrotingstechnisch

In de begroting 2009 zal een bedrag van 126.000 euro worden ingeschreven (programma HA, basisallocatie 41.70 B "Dotatie aan de Strategische Adviesraad").

De begroting 2009 bevat werkingskosten eigen aan het functioneren van de strategische adviesraad en apparaatskosten voor het secretariaat, dat bestaat uit 5 personeelsleden. De werkingskosten betreffen enerzijds de uitgaven voor de vergoedingen en reiskosten van de leden en anderzijds de specifieke kosten eigen aan de werking van de adviesraad zoals bijzondere opdrachten, publicaties, catering, externe deskundigen ... Er zijn geen personeelskosten voorzien: voorlopig worden de personeelskosten gedragen door het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en door het Bloso. Het personeel van de SARC is krachtens een beslissing van de Algemene Beleidsraad van 15 februari 2008 door het departement, respectievelijk het Bloso aan de raad toegewezen.

4 SOCIAAL-CULTUREEL WERK VOOR VOLWASSENEN

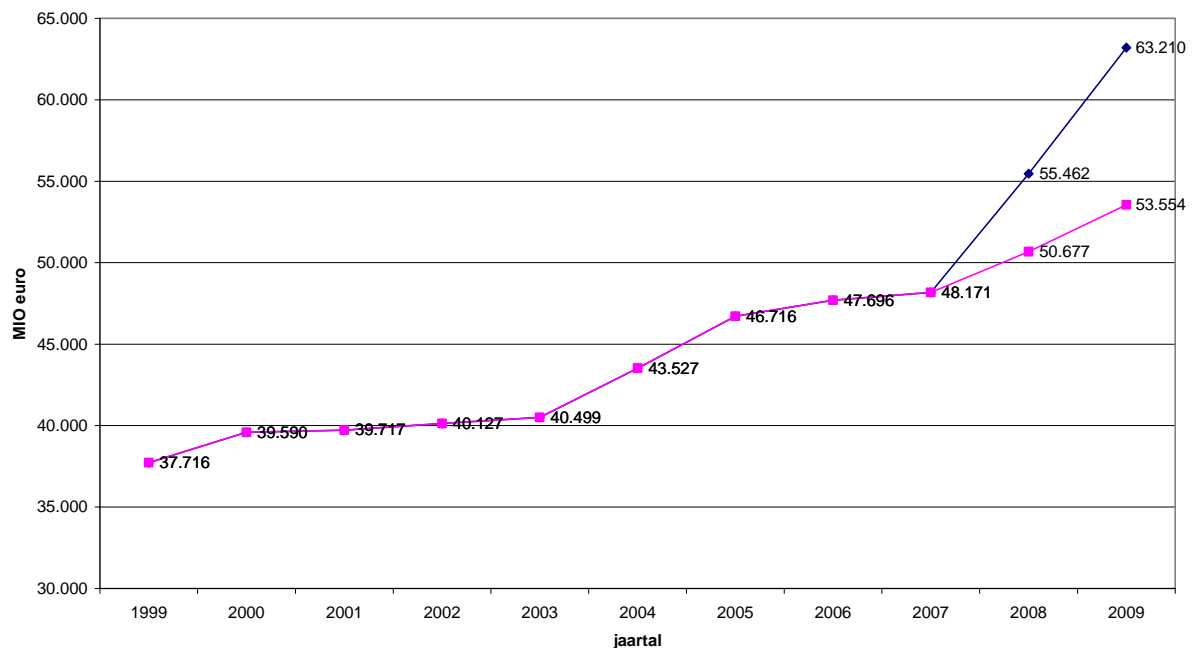
4.1 SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK

4.1.1 Stand van zaken

Bij het begin van de vorige legislatuur in 1999 waren in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen drie decreten van 19 april 1995 van kracht. Zij regelden elk een eigen werkvorm waarin het sociaal-cultureel volwassenenwerk gestalte kreeg: het verenigingsleven, het instellingenwerk en de diensten. Daarnaast waren er nog het decreet van 2 januari 1976 met betrekking tot de koepelorganisaties evenals het decreet van 27 juni 1985 dat de subsidiëring regelde voor de politieke vormingsinstellingen. Het steunpunt voor het sociaal-cultureel werk ontving subsidies via een inschrijving in de begroting op naam.

In onderstaande grafiek volgen we de evolutie van het budget voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. In 2008 en 2009 worden twee maten gehanteerd: de hoogste getallen geven telkens weer wat in de begroting is ingeschreven. De laagste getallen maken abstractie van de verschuivingen van middelen die voordien ook voor de sector waren bestemd (cfr. de zgn. ex-DAC-middelen), maar nu ook binnen de allocaties voor de sector worden verankerd.

Evolutie budget sociaal-cultureel volwassenenwerk

Van bij mijn aantreden stelde ik een hervorming van de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het vooruitzicht. Via die hervorming wilden we in de eerste plaats een halt toeroepen aan de veelvuldige legitimeringsvragen over en binnen de sector. De plaats en het belang van het sociaal-culturele middenveld in de realisatie van de beleidsdoelstellingen die de overheid in de voorbije periode formuleerde in verband met het versterken van het sociale weefsel, het bevorderen van het levenslang en levensbreed leren, het constructief omgaan met diversiteit en interculturaliteit,... is onbetwistbaar.

Het scheppen van de noodzakelijke voorwaarden om de slagkracht van de sociaal-culturele organisaties te vergroten was het logische gevolg van ons geloof in de betekenis van deze organisaties voor de samenleving. Het decreet van 4 april 2003 trachtte in een eerste fase aan die hoofdbezorgdheid tegemoet te komen. De herwaardering en legitimering van het sociaal-cultureel werk, de actualisering van de functies van dit werk, de versterking en vernieuwing van het sociaal-cultureel middenveld, het geven van vertrouwen aan de organisaties, het stimuleren van visievorming

binnen landelijke organisaties,... waren eveneens motieven die aan de basis lagen van het overleg en het debat dat we met de sector organiseerden in de aanloop naar de geplande hervorming.

Op 1 januari 2003 ging het decreet van 4 april 2003 en de erin vervatte herstructurering van kracht. De drie bestaande regelgevingen van 19 april 1995 werden opgeheven en de subsidiëring en werking van het steunpunt kreeg een decreetbasis. De decreten met betrekking tot de koepelorganisaties en de politieke vormingsinstellingen werden eveneens opgeheven. De bedoeling van het decreet was een breed kader te schetsen dat heel wat nieuwe maatschappelijke evoluties kon opvangen en een plaats geven. De werkvormen waarin het sociaal-cultureel volwassenenwerk gestalte krijgt, werden gherdefinieerd. De belangrijkste wijzigingen op dit vlak hebben van doen met de introductie van de regionale volkshogescholen – met een specifieke opdracht in de regio en met een specifiek subsidiemechanisme – evenals van de bewegingen, met een werking die in essentie gericht is op maatschappelijke verandering. De vormingsinstellingen kregen in dit geheel een verplicht landelijke setting binnen een aantoonbare thematische specialiteit.

Een nieuw beleidsinstrumentarium met beleidsplanning als centrale en voornaamste innovatie, moest dit proces ondersteunen. Tevens werd bij de organisaties de aandacht voor kwaliteitszorg expliciet geïntroduceerd, en in die eerste fase, via de oprichting van een specifiek ondersteuningscentrum - Kwasimodo vzw -, bijkomend ondersteund. Deze ontwikkelingen ondersteunden we de voorbije jaren tevens met het ter beschikking stellen van ruimere financiële middelen.

De met de sector afgesproken evaluatie van de uitvoering van het decreet van 2003 leidde tot een dubbele decreetaanpassing in 2006 en in 2008. Telkens ging het om het doorvoeren van een vermindering van de planlast en het duidelijker stellen van de rol van de administratie in de opvolging van de werking van de gesubsidieerde organisaties. De decreetaanpassing van 14 maart 2008 voorziet bovendien in een belangrijke ommekeer in de wijze van vaststelling van de subsidie-enveloppen van de sociaal-culturele organisaties. Van een beoordeling van beleidsplannen wordt overgestapt op een systeem van evaluaties van voorbije werkingen via bezoeken ter plaatse door een visitatiecommissie, paritair samengesteld uit externe deskundigen en de administratie. Ook in het kader van de bepaling van de budgetten voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, voorziet het decreet in de mogelijkheid voor alle betrokken actoren om een partner te zijn in de besluitvorming over de prioriteiten voor een volgende beleidsperiode.

De uitdaging voor de overheid bestaat er voor de volgende jaren dan ook in om na te gaan in welke mate de opvolging van de werking, via de evaluatie door visitatiecommissies, een passend middel blijken te zijn om enerzijds een adequater zicht te krijgen op de concrete werkingen van de organisaties en anderzijds een relevante basis betekenen voor de vaststelling van de subsidies voor de komende beleidsperiodes.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basisallocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD3307C	Subsidies aan de erkende leden van de federatie van erkende organisaties voor volkswontwikkelingswerk	287.000	100%
HD3308C	Subsidies aan verenigingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	25.802.000	100%
HD3309C	Subsidies aan bewegingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	4.173.000	100%
HD3310C	Subsidies aan instellingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	21.222.000	100%

HD3311C	Subsidies aan het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	1.528.000	100%
HD3314C	Subsidies in het kader van het participatiebeleid en dit voor het aandeel voor de organisaties voor het organiseren van praktijkgerichte opleidingen voor bijzondere doelgroepen en voor de Rode Antraciet.	2.150.000	100%
HD3357C	Subsidie aan de vzw Kwasimodo	300.000	100%

4.1.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009

Tijdens een lopende beleidsperiode is de eerste zorg dat de engagementen die werden aangegaan volwaardig kunnen worden nagekomen. De begroting van 2009 laat dit toe. Meer nog, met de sector werd afgesproken, dat voortaan volledige invulling wordt gegeven aan het indexeringsmechanisme zoals het decreet dat bepaalt .

4.1.2.1 *Visitaties*

Het uitvoeringsbesluit bij het wijzigingsdecreet van 14 maart 2008 ging van kracht op 15 september 2008. Het betekende meteen de start van de visitaties bij de sociaal-culturele organisaties. Samen met de FOV werden externe deskundigen aangesproken, die, in pariteit met medewerkers van de administratie, deel uitmaken van de visitatiecommissies. Deze visitaties concretiseren meteen een nieuwe invulling van de gewenste verhouding tussen de overheid en de organisaties(, en omgekeerd). Zij moeten de kans geven aan de verenigingen, bewegingen en instellingen om hun werking concreet in beeld te brengen bij externe deskundigen en hierop ook gerichte feedback te krijgen. De visitaties monden tevens, samen met andere elementen, uit in een evaluatieverslag, dat mee aan de basis ligt van de subsidies voor de volgende beleidsperiode.

4.1.2.2 *Verenigingen: de gestage groei versnellen*

Het decreet van 4 april 2003 zorgde vanaf 2004 ook voor de verenigingen voor een aangroei van het budget. Voortaan zou worden gewerkt met een subsidie-enveloppe per vereniging voor een vijfjaarlijkse beleidsperiode die, afhankelijk van beoordelingen (en na de recente decreetswijzigingen op basis van individuele evaluaties en collectieve prioriteiten) telkens kon stijgen of dalen. De eerste subsidie-enveloppe werd nog bepaald op basis van het aantal afdelingen waarover de vereniging in het jaar 2000 beschikte. Vanuit een zuivere berekening, betekende dit dat een aantal verenigingen over minder subsidies zou kunnen beschikken en een aantal andere verenigingen fors konden groeien. In afspraak met de sector werd een mogelijke achteruitgang van de subsidie-enveloppe beperkt tot 5 % en –als spiegel van deze redenering- een mogelijke aangroei beperkt tot 100.000 euro. Het decreet bepaalde dat de verenigingen met een afgetopte groei dit geleidelijk aan konden inhalen. We beseffen echter dat dit een proces is dat zich gedurende een lange periode kan voltrekken. Daarom voegen we in 2009 bij de begrotingsallocatie voor de verenigingen 600.000 euro toe. Met deze bijkomende inspanning kan het parcours voor deze verenigingen wiens groei vertraagd werd, alvast reeds in belangrijke mate worden uitgereden en wordt dus een volwaardige basis gelegd voor de volgende beleidsperiode.

4.1.2.3 *Projecten van verenigingen*

In 2008 gingen we ook voor de eerste keer van start met een specifieke ondersteuning van experimentele initiatieven van sociaal-culturele verenigingen. Hiervoor werd 500.000 euro in de begroting ingeschreven. In 2009 loopt deze regeling op kruissnelheid en krijgt ze ook een decretale verankering. De positieve samenhang tussen sociale participatie enerzijds en cultuurparticipatie – in de brede betekenis van het woord – anderzijds lijkt een evidentie. Uit recente onderzoeken blijkt dat de sociaal-culturele participatie hiertoe één van de belangrijkste hefboomen is. Het uitgangspunt dat er een expliciete samenhang is tussen participatie aan het verenigingsleven en bepaalde maatschappelijke

attitudes, zoals meer solidariteit en meer verdraagzaamheid, is intussen ook verworven. Het verenigingsleven is met andere woorden belangrijk voor het ontwikkelen van een democratische politieke cultuur en het verhogen van de cultuurparticipatie.

Het “Charter met wederzijdse engagementen” dat de Vlaamse Regering eind 2006 met het verenigde middenveld afsloot, is hiervan een belangrijke uitdrukking. De participatie aan het brede en diverse verenigingsleven, vertoont, over de afgelopen jaren heen, een vrij stabiel beeld. De participatiegraad in Vlaanderen ligt ook beduidend hoger dan het Europese gemiddelde. Toch doen er zich tussen diverse vormen van verenigingsleven enkele verschuivingen voor. Deze ontwikkelingen hebben vanzelfsprekend ook invloed op het verenigingsleven, dat in beeld komt via het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Een erg uitgebreid en gevarieerd vrijetijdsaanbod, bepaalde vormen van individualisering, de veel te drukke agenda’s zijn slechts enkele van de vele factoren die mee aan de grondslag liggen van meer los-vaste relaties tussen burgers en verenigingen. Dit gegeven vormt misschien wel de belangrijkste uitdaging voor het verenigingsleven in de steeds complexer wordende omgeving waarin zij opereren. Naar welke uiteenlopende vormen van participatie zal dit leiden? Hoe kan de deelsector van sociaal-culturele volwassenenverenigingen prominenter aansluiten bij het veelvuldige en diverse lokaal engagement, en bij het ontwikkelen van bruggen tussen generaties? Dit zijn maar enkele vragen die in dit verband opduiken.

De ontdekkingstocht – zowel binnen vele individuele verenigingen als binnen de werkssoort – is al een tijd aan de gang. Welke projecten, methoden en acties zijn efficiënt? Welke partnerschappen creëren een nieuwe meerwaarde? Het aanwenden van een vernieuwende en verbredende invalshoek bij de ontwikkeling van sociaal-culturele projecten kan de betrokkenheid van een breed publiek doen toenemen en bijdragen aan een boeiend en gevarieerd cultureel landschap. Verenigingen krijgen met deze regeling extra ruimte en een stimulans om projecten op te zetten met een experimenteel karakter op het vlak van methoden, inhoud, invalshoeken of vorm met een sterke klemtoon op praktijken ontworpen vanuit samenwerkingsverbanden.

De projecten richten zich naar minstens één van de volgende prioriteiten:

- het stimuleren van de continuïteit tussen organisaties van jongvolwassenen en volwassenenorganisaties;
- toenadering zoeken tot relevante lokale actoren die geen plaats hebben in het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk;
- nieuwe doelgroepen aanspreken en (potentiële) leden nauwer betrekken door het ontwikkelen van voor de vereniging vernieuwende samenwerkingsverbanden in het maatschappelijke middenveld.

4.1.2.4 *Vormingplus*

In 2009 zal het vijf jaar geleden zijn dat de volkshogescholen (de Vormingplus-centra) van start gingen. In 2004 kregen de vzw’s vorm en werden de eerste nieuwe stappen gezet. Vanaf 2006 draaien alle volkshogescholen op kruissnelheid. Dit heeft intussen geleid tot een netwerk van dertien centra die elke op hun eigen manier en vanuit hun eigen geschiedenis invulling geven aan de opdrachten. De regionale verankering, verbreding en verdieping worden op die manier gerealiseerd. Via een onderzoek, waarbij de Delphi-methode wordt toegepast, willen we vanaf 2009 concrete stappen vooruit zetten in gemeenschappelijke afspraken over het profiel en de gezamenlijke rol die het netwerk van dertien volkshogescholen in de toekomst verder dient te spelen.

4.1.2.5 *Portfolioproject*

Het project ‘Portfolio voor niet-formele en informele leerervaringen in het erkende en/of gesubsidieerde Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk en Jeugdwerk’, kortweg ‘Portfolioproject’ loopt van 1 maart 2008 tot 28 februari 2010. Met dit project slaan SoCiuS en Steunpunt Jeugd de handen in elkaar met het oog op het ontwikkelen en introduceren van een portfolio-instrument ter ondersteuning van het (h)erkennen van verworven competenties in het erkende en/of gesubsidieerde sociaal-cultureel volwassenen- en jeugdwerk. Het portfolio wordt een laagdrempelig instrument voor het verzamelen en ordenen van allerlei documenten waarop (mogelijk) verworven competenties vermeld staan. Deze documenten kunnen bekomen worden door het volgen van niet- en informele educatieve activiteiten of als gevolg van inzet en engagement (het zogenaamde vrijwilligerswerk). Op deze manier worden

mensen zich beter bewust van hun verworven competenties. Bovendien biedt het portfolio hen de hulpmiddelen om deze competenties aan te tonen, zowel aan zichzelf (bijvoorbeeld in functie van het opstellen van een persoonlijk ontwikkelingsplan) als aan anderen (bijvoorbeeld wanneer men wil solliciteren of een verkorte studieduur wil verkrijgen).

Op de eerste plaats zijn de gebruikers van het portfolio volwassenen en jongeren (vanaf 12 jaar) die deelnemen aan het sociaal-cultureel jeugd- en volwassenenwerk. Op termijn zou het portfolio gebruikt kunnen worden door iedereen. Daarbij is het van belang dat mensen op zo jong mogelijke leeftijd ingewijd worden in het E(lders)V(erworven)C(ompetenties)-denken zodat het eerder een vanzelfsprekendheid wordt dan een opdracht. Het is de bedoeling dat het portfolio uitgroeit tot een instrument dat ook aangewend wordt door (organisaties die werken met) specifieke doelgroepen. Binnen het brede sociaal-cultureel werk worden immers ervaringen opgedaan die veraf staan van de schoolbanken, maar ook een belangrijke invloed kunnen hebben op de keuzes en kansen in het verdere leven. Dit project kan alleen maar gerealiseerd worden als het portfolio-instrument niet alleen voor, maar ook dóór het sociaal-cultureel volwassenen- en jeugdwerk ontwikkeld en gedragen wordt. Daarom worden beroepskrachten uit beide sectoren van de start tot het einde mee in het project opgenomen. Alleen op die manier kan gegarandeerd worden dat het portfolio voor iedereen bruikbaar is, ook voor specifieke doelgroepen. Deze betrokkenheid krijgt vorm in de participatie aan de verschillende werkgroepen en consultatiemomenten die georganiseerd worden (www.portfolioproject.be).

4.1.2.6 De aanvullende tewerkstelling

Bij de start van de eerstvolgende nieuwe beleidsperiode (2011) moet, volgens het decreet op de aanvullende tewerkstelling, een eerste herverdeling kunnen gebeuren van de middelen die verbonden zijn aan de regularisatie van de DAC-projecten. De FOV heeft hiervoor, samen met de sociale partners, een gemeenschappelijk voorstel voorgelegd, met het oog op de totstandkoming van een uitvoeringsbesluit ter zake. In aanloop naar deze herverdelingstoepassing worden, na de opstap in 2008, nu de betrokken middelen verder toegevoegd aan de begrotingsallocaties voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

4.1.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

- HD3307C - Subsidies aan de erkende leden van de federatie van erkende organisaties voor volkswontwikkelingswerk als tussenkomst in de ledenbijdragen ten beloop van 298.000 euro;
- HD3308C - Subsidies aan verenigingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 31.398.000 euro;
- HD3309C - Subsidies aan bewegingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 5.005.000 euro;
- HD3310C - Subsidies aan instellingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 22.440.000 euro;
- HD3311C - Subsidies aan het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 1.569.000 euro;
- HD3314C – Subsidies in het kader van het participatiebeleid en dit voor het aandeel voor de organisaties voor het organiseren van praktijkgerichte opleidingen voor bijzondere doelgroepen ten beloop van 1400.000 euro en voor de Rode Antraciet, ten beloop van 1.100.000 euro.

Evolutie 1999-2009 Sociaal-cultureel volwassenenwerk

1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
37.716.000	55.462.000	62.572.000	+ 68 %	+ 14 %

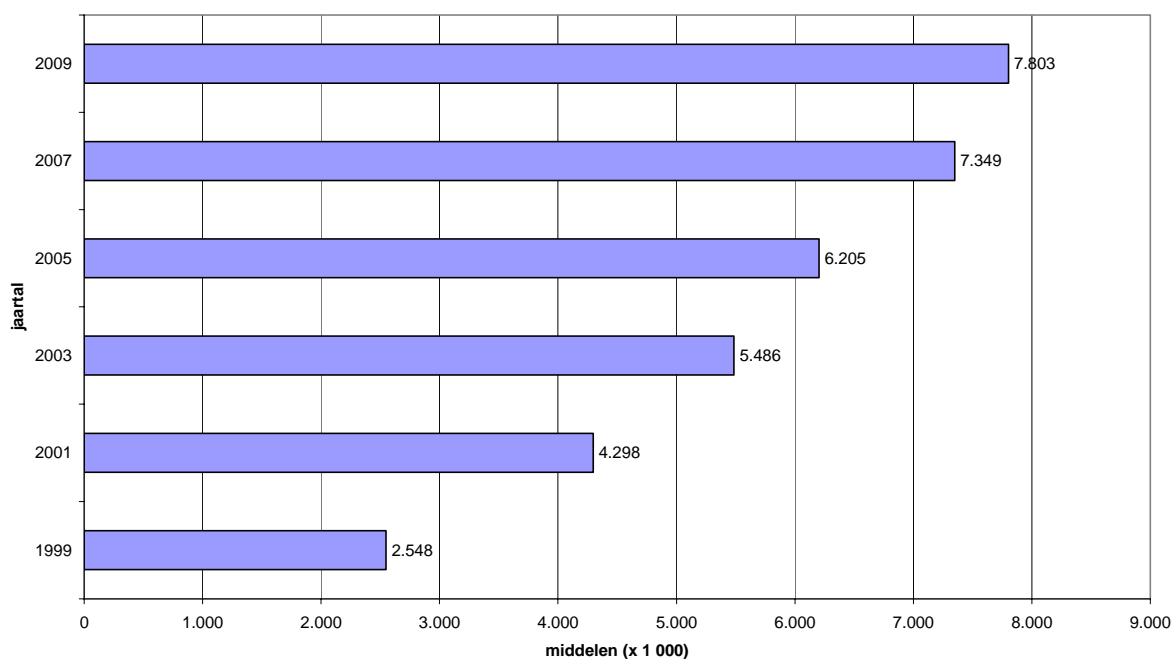
4.2 AMATEURKUNSTEN

4.2.1 Stand van zaken

Bij mijn aantreden in 1999 werden 21 organisaties voor amateurkunsten gesubsidieerd op basis van het decreet van 24 juli 1991, waarbij de subsidietoekenning in belangrijke mate gebeurde op grond van de naleving van kwantitatieve criteria.

Via die regeling ontvingen de gesubsidieerde organisaties in 1999 een bedrag van 2.548.000 euro. Voor 2009 voorzien we voor deze sector een totaal subsidiebedrag van 7.803.000 euro, wat ten opzichte van 1999 ruim een verdrievoudiging van het budget inhoudt.

Evolutie middelen voor amateurkunsten

Mede om beter op de talrijke en wisselende behoeften van de amateurkunstbeoefenaar –individueel en in groep - te kunnen inspelen opteerden we er voor om deze jarenlang op dezelfde klassieke wijze gestructureerde sector te hervormen en te zorgen voor een eenvoudig en helder beleidskader waarin ontzuijing en krachtenbundeling de uitgangspunten zijn voor het tot stand brengen van een open netwerk van pluralistische kunstdisciplinegerichte organisaties.

Deze ogenschijnlijk eenvoudige uitgangspunten vergden in de realiteit een grote aanpassing, veel tijd en energie om de transitie op het terrein waar te maken. We ondersteunden de totstandkoming van de nieuwe samenwerkingsverbanden en fusies met bijkomende financiële middelen.

Vanuit de vaststelling dat sinds enige tijd een voldoende stevige basis aanwezig was achtten we de tijd rijp om binnen de werking van de organisaties voldoende draagvlak te creëren voor vernieuwing en verbreding. Via een aanpassing van het decreet in 2006 verankerden we de oorspronkelijke projectenregeling voor verbreding en vernieuwing, rechtstreeks in de werking van de kunstdisciplinegerichte organisaties. De decreetaanpassing van 2006 voorzag tevens in een herpositionering van de werking van het voormalige Vlaams Centrum voor Amateurkunsten. Voor de belangenbehartiging en als centrum voor overleg, samenwerking en coördinatie richtten de kunstdisciplinaire organisaties het Forum voor Amateurkunsten op. Tegelijkertijd stuurden we de overige werking van het VCA in de richting van het beheer van infrastructuur en een werking ten behoeve van de amateurkunstbeoefenaar in Brussel.

Vanaf 2007 konden we via bijkomende financiële middelen de ontwikkeling van deze sector verder ondersteunen. Voor de organisaties begon in 2007 immers een nieuwe vijfjarige beleidsperiode. Aan de startlijn van deze nieuwe periode staan voortaan sterke kunstdisciplinegerichte organisaties. Zij moeten in de komende jaren een kwaliteitsvolle ondersteuning kunnen bieden aan het steeds

toenemend aantal beoefenaars en belangstellenden. Zij moeten eveneens borg kunnen staan voor een continuering van de ontwikkeling naar een verhoging van de zichtbaarheid van de amateurkunsten als sector. De erkenning van een landelijke organisatie voor de kunstdiscipline 'letteren' vertaalde onze aandacht voor de verbreding van de sector. Naast de verhoging van de subsidie-enveloppen gafven we vanaf 2008 aan de sector van de amateurkunsten bijkomende ademruimte via een heel gerichte ondersteuning van kwaliteitsvolle projecten waarbij de brug wordt gelegd tussen de amateurkunsten en de professionele kunsten. Ook via de recentste wijzigingen aan het decreet op het lokaal cultuurbeleid, brachten we de amateurkunsten sterker in beeld. Artikel 30bis stelt immers dat gemeenten, wanneer ze investeren in bepaalde beleidsprioriteiten voor de werking van het cultuurcentrum, een bijkomende subsidie kunnen krijgen. Eén van de drie prioriteiten is 'het toegankelijk maken en ondersteunen van het aanbod van lokale gezelschappen en verenigingen'. Op deze manieren leverden we onze bijdrage aan de uitvoering van de in het regeerakkoord beoogde versterking, verbreding en vernieuwing van deze boeiende en bloeiende sector.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basis-allocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD3302C	Subsidies aan het Vlaams Huis voor Amateurkunsten in Brussel	654.000	100%
HD3303C	Subsidies aan organisaties voor amateurkunsten	6.717.000	100%
HD3381C	Subsidies in het kader van art. 62bis van de Financieringswet voor de kwaliteitsbevordering binnen de amateurkunsten	250.000	100%

4.2.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009

4.2.2.1 Verder werken op “kwaliteitsbevordering” en stevige profilering sector

De amateurkunstensector is en blijft een dynamische sector. Een gedreven sector bovendien, die de dienstverlening naar de amateurkunstenaars met veel inzet ter harte neemt. Sinds enkele jaren is de sector stevig aan het investeren in verbanden met de professionele kunstensector, om zo nog meer naar kwaliteitsbevordering te streven. In onze Beleidsnota Cultuur 2004-2009, hebben we reeds aangegeven dat de samenwerking met de professionele kunsten een uitdaging is voor amateurkunstensector en dat we een nieuw accent zullen leggen op projecten die de kwaliteitsbevordering en dus ook de samenwerking met de professionele kunstensector bevorderen. Alhoewel de zoektocht naar een verfijnd reglementair kader, dat evenredig van toepassing kan zijn op alle disciplines en werkvormen- niet van een leien dakje liep, konden we via gerichte bijkomende ondersteuning toch de kans geven aan landelijke organisaties en andere actoren om in dit verband nieuwe wegen in te slaan. Deze projecten krijgen intussen stevige vorm. Zo organiseert Koor & Stem het evenement “Koor van het Jaar”. De Vlaamse koorwereld zit boordevol dynamiek. Het bewijs hiervan is deze vijfde jubileumeditie van de wedstrijd ‘Koor van het Jaar’: één groot koorfeest. *Koor van het Jaar* is een uniek project van Koor&Stem in samenwerking met Canvas, Klara en Flagey om op een positieve manier belangstelling te wekken voor zingen, koorzang en amateurkunst. Ook Opendoek verbreedt en verdiept zijn werking rond het Landjuweelfestival: in verschillende Gentse zalen wordt een gevarieerd programma gebracht, bestaande uit het tornoot zelf, maar ook jongerenproducties, figurentheater, vertellingen en Shakespeare Today. Een ander voorbeeld is “STAF”, een project waarvoor vier landelijke organisaties de handen in elkaar slaan, namelijk het Centrum voor Beeldexpressie, Creatief schrijven, Danspunt en Muziekmozaïek. Zij maken van de Arenbergschouwburg een tijdelijke jazztempel, met naast de jazzfoto's van Staf, ook een impressie rond het Pierre Anckaert Trio door fotografen, cineasten en journalisten. STAF biedt bruisende en grensoverschrijdende jazzevenementen: van foto's, film en optredens over jamsessies en een schrijfwandeling tot workshops rond beeld, muziek, dans en tekst. Nog een project dat wijst op de groeiende samenwerking tussen amateur- en professionele kunsten –en dit in een interculturele

contact- is “Rauw”, waarbij Danspunt aan elke geïnteresseerde - met of zonder danservaring - een zesdaagse stage bood, begeleid door de hedendaagse choreograaf Filip Van Huffel en zijn gezelschap Retina Dance Company. Dit mondde uit in een toonmoment in het cultuurcentrum van Berchem. Vanuit de evaluaties van de initiatieven die werden opgestart, zal ook in 2009 stelselmatig verder worden gebouwd op deze kwaliteitsbevordering.

4.2.2.2 *Zinnema: het Vlaams Huis voor de Amateurkunsten in Brussel*

Ten gevolge van een aanpassing van het decreet betreffende de amateurkunsten op 17 november 2006, werd beslist om het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten (VCA) niet langer als steunpunt voor de amateurkunstensector te laten fungeren. De vroegere steunpuntfunctie van het VCA is in aangepaste vorm overgedragen aan het Forum voor Amateurkunsten vzw. De zogenaamde ‘Brusselwerking’ van het VCA werd voortaan in de afzonderlijke structuur en infrastructuur in Anderlecht behouden. Dit leidde tot een naamswijziging in het Vlaamse Huis voor Amateurkunsten in Brussel vzw of Zinnema. De kerndoelstelling van Zinnema is de ondersteuning van de activiteiten van individuen en groepen van mensen die deel uitmaken van de Vlaamse Gemeenschap, en die in hun vrije tijd uiting geven aan hun verbeelding in één of andere artistieke discipline in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, of de Vlaamse Rand. De werking zal de culturele rol van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel mee concretiseren en zal een zichtbare spiegel zijn van de interculturaliteit in Brussel, die in de aanpak wordt verankerd en geïntegreerd. De kerntaken die in de werking van Zinnema zijn opgenomen, maken de algemene doelstelling duidelijk:

- het vertalen van de doelstellingen van de landelijke organisaties voor amateurkunsten en het Forum voor Amateurkunsten naar de stedelijke context van Brussel en de Rand.
- het verstevigen van het Nederlandstalig draagvlak van haar werking door het versterken van de band met het Vlaams verenigingsleven en het Nederlandstalig onderwijs in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad; in het bijzonder met het Nederlandstalig kunstonderwijs.
- het vormen van een platform voor kwalitatieve amateurkunstenproducties in Brussel en de Rand, zowel via eigen producties als voorstellingen van anderen.
- het adviseren en ondersteunen van amateurkunstenaars in Brussel.
- het ondersteunen, promoten ... van processen en producties in de context van de amateurkunsten in heel Brussel en het uitbouwen van netwerken met relevante actoren in Brussel en Vlaanderen.

Via een beheersovereenkomst, waar ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie mee voor tekende, worden de afspraken met het Vlaams Huis voor Amateurkunsten Brussel gemaakt. Deze beheersovereenkomst bevestigt ook de rol van Zinnema als een belangrijke actor in het Vlaamse amateurkunstenlandschap. De beheersovereenkomst is geldig tot 31 december 2011.

4.2.2.3 *Wak: april 2009 met als thema “Van harte”, hand in hand met de erfgoeddag*

Eén van de opdrachten van het Forum voor Amateurkunsten is om voortdurend te investeren in de uitstraling van de sector. Het is dan ook belangrijk om de stevige lokale inbedding van de amateurkunsten te blijven beklemtonen en verzekeren. Samen met de lokale besturen wordt daarom jaarlijks de Week van de Amateurkunsten (WAK) ingericht. In 2008 werd volop de interculturele kaart getrokken. In 2009 (24 april – 3 mei) vallen de WAK en de Erfgoeddag samen. Zij stemmen dus ook op elkaar af. Erfgoeddag pakt uit met 'Uit vriendschap!?', de WAK gaat voor 'Van harte'. Het thema verwijst naar de liefde, de toewijding en de passie waarmee (amateur)kunstenaars tewerk gaan en duidt ook op de amicale en gemoedelijke sfeer waarin de amateurkunsten zich bevinden.

4.2.2.4 *Publieksonderzoek amateurkunsten*

De amateurkunsten kennen een zeer groot bereik in Vlaanderen. Meer nog, de sector blijft groeien. Toch is het belangrijk voortdurend de vinger aan de pols te houden. Wat drijft mensen om actief een amateurkunstenleven uit te bouwen, waarom sluiten ze aan bij de verenigingen, of waarom sluiten ze niet aan? Dit en meer vragen hebben in 2008 geleid tot het opstarten van een uitgebreid publieksonderzoek, met een focus op de bestaande publieken, maar ook op bevragingen bij niet-participanten. Bovendien laat het onderzoek toe om ook een brug te slaan naar, bijvoorbeeld, het Deeltijds Kunstonderwijs. Dit onderzoek, dat gecoördineerd wordt door het Forum voor

Amateurkunsten, moet leiden tot conclusies die zowel de werking van de individuele organisaties, als het beleid, kunnen vooruit helpen.

4.2.2.5 *Interdisciplinaire projecten*

De amateurkunstensector telt een wirwar aan initiatieven en verenigingen. Het amateurkunstendecreet heeft steeds de nadruk gelegd op een sterke en blijvende ondersteuning van wie plaatselijk bezig is, maar tegelijk ook van een opdracht voor de landelijke organisaties om steeds te blijven investeren in vernieuwing, verbreding en verdieping. Vanuit de overtuiging dat samenwerking tussen organisaties uitnodigt om over het eigen muurtje te kijken en dus bijna automatisch kan leiden tot nieuwe impulsen en methodes, kreeg het Forum voor Amateurkunsten de opdracht om interdisciplinaire initiatieven bij landelijke organisaties mogelijk te maken. De organisaties krijgen hiervoor een bijzondere ondersteuning. Hiertoe wordt op een intensieve manier overleg gepleegd binnen de sector. Deze methode is intussen op kruissnelheid en levert ook voor 2009 boeiende nieuwe initiatieven op. Zo werkten Vlamo, Muziekmozaïek en Koor&Stem bijvoorbeeld 'Over Art' uit. Zij geven opdrachten aan een aantal regisseurs, componisten, koren of andere partners om een nieuw en creatief interdisciplinair project uit te werken waarvan het concept later kan overgenomen worden door de verenigingen uit de AK-sector. De producties moeten zowel organisatorisch als artistiek te realiseren zijn door een goed gemotiveerde AK-vereniging. Rond elke productie die op 'Over Art' wordt voorgesteld wordt een werkmap uitgewerkt die voor de AK-vereniging als handleiding kan gebruikt worden voor de realisatie van een interdisciplinair project. Kunstwerk[t] werkt samen met Creatief Schrijven, Koor&Stem en het Centrum voor Beeldexpressie aan 'Een prent, een boek'. Dit is een project dat kinderen een impuls wil geven om uit de stereotiepe manier van tekenen te kruipen. 'Een prent, een boek' wordt een triptiek van boeken gericht op kinderen van + 7 jaar. Muziekmozaïek en Kunstwerk(t) brengen met het project "Molenliederenboek" een unieke verzameling van 200 Nederlandstalige en instrumentale molenliederen uit de Lage Landen bijeen. Het provinciaal molencentrum Mola uit Oost-Vlaanderen, zal mee aan dit project participeren. De publicatie is voorzien in 2009, inclusief een historische situering, partituren en een CD. Ook Poppunt, Centrum voor Beeldexpressie, Kunstwerk[t] en Creatief Schrijven hebben samen de schouders gezet onder een interdisciplinair project: Popfolio. Dit project biedt muzikanten, bands en dj's de mogelijkheid om een professioneel portfolio samen te stellen. Er werd een 'datingsite' ontwikkeld die deze artiesten de kans bood om contacten te leggen met fotografen, art directors, copywriters, regisseurs, vj's, journalisten en vormgevers. Na de eerste kennismaking kregen de teams, onder begeleiding van Poppunt, de hele zomer lang de tijd om aan hun portfolio te werken.

4.2.2.6 *Meer en betere repetitieruimten in Vlaanderen*

Om de problematiek van creatie- en repetitieruimten in Vlaanderen op een meer systematische manier aan te pakken, voeren we op dit moment gesprekken met het Forum voor Amateurkunsten en de vzw Reptetitieruimten. De bedoeling is om expertises te bundelen en een degelijke ondersteuning op te zetten voor een lokaal en regionaal beleid in dit verband.

Via een goed uitgewerkt traject worden de muzikanten, de podiumkunstenaars, de aanbieders van de creatieruimten en de verschillende overheden geïnformeerd en actief ondersteund bij alle aspecten van het zoeken en aanbieden van geschikte creatieruimten voor kunstenaars (amateur en professioneel).

Aangezien een groot deel van de 'lokale' kunstenaars vaak amateurkunstenaars zijn, vinden we het belangrijk dat het Forum voor Amateurkunsten, mee aan deze kar kan trekken.

4.2.3 **Begrotingstechnisch**

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

HD3302C - Subsidies aan het Vlaams Huis voor Amateurkunsten in Brussel ten bedrage van 666.000 euro;

HD3303C - Subsidies aan organisaties voor amateurkunsten ten bedrage van 6.887.000 euro voor de ondersteuning van de landelijke erkende amateurkunstenorganisaties, het Forum voor Amateurkunsten en de projecten die betrekking hebben op een kunstdiscipline of deeldiscipline die niet gesubsidieerd worden binnen het decreet;

HC3380B - Subsidies in het kader van art. 62bis van de Financieringswet voor de kwaliteitsbevordering binnen de amateurkunsten ten bedrage van 250.000 euro.

Evolutie 1999-2009 Amateurkunsten

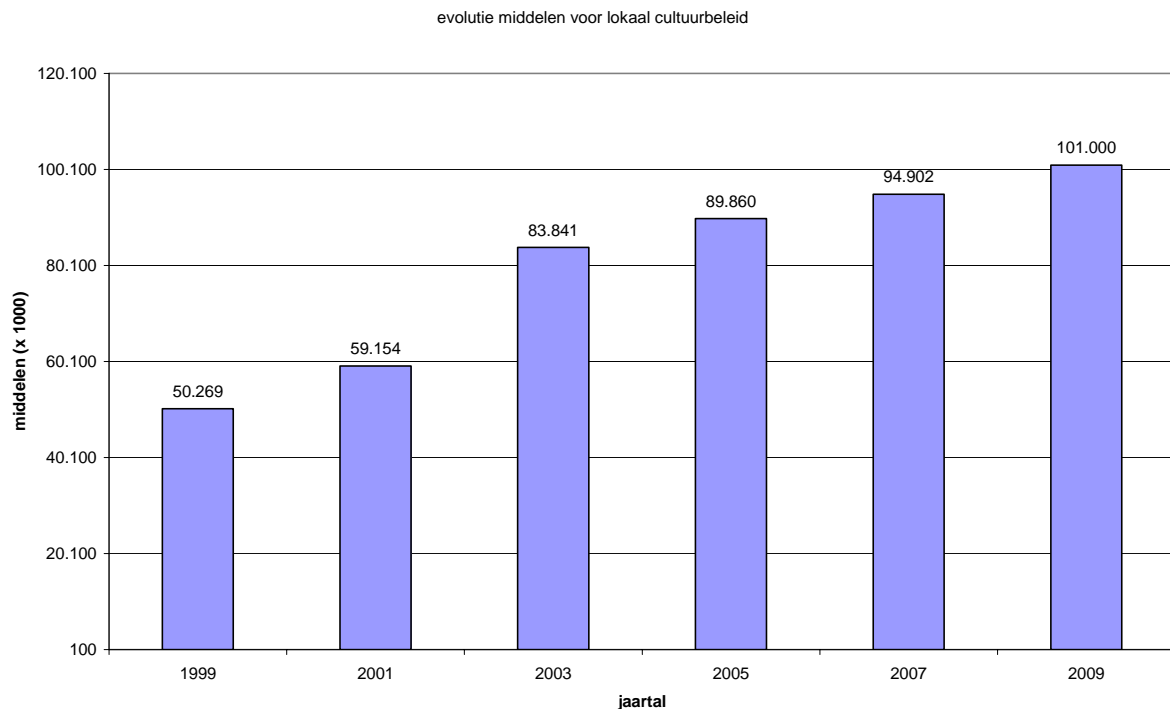
1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
2.548.000	7.621.000	7.803.000	+ 206 %	+ 2 %

4.3 LOKAAL CULTUURBELEID

4.3.1 Stand van Zaken

Tot 2002 werd het lokaal cultuurbeleid geregeld via twee decreten, het bibliotheekdecreet en het decreet voor de culturele centra. Vanaf 2002 werden deze decreten opgeheven en wordt de ondersteuning van de bibliotheken en de cultuurcentra geïntegreerd in het decreet lokaal cultuurbeleid. De sector van het lokaal cultuurbeleid ontving in 1999 een bedrag van 50.269.000 euro. Voor 2009 voorzien we voor het lokaal cultuurbeleid een totaal subsidiebedrag van 94.230.000 euro, wat dus t.o.v. 1999 een stijging inhoudt in absolute cijfers met 43.961.000 euro of met 87 %.

We stelden als doel om tegen het einde van deze legislatuur een verdubbeling van de middelen voor het lokale cultuurbeleid na te streven. Dit opzet werd bereikt. De middelen die vanuit decretale regelingen⁷ rechtstreeks naar de lokale besturen ter ondersteuning van hun cultuurbeleid, stegen op tien jaar tijd van 50 MIO naar 101 MIO euro, of een stijging met 101 %.

Het decreet lokaal cultuurbeleid heeft zijn effect niet gemist en betekende niet alleen een stijging van het krediet op de Vlaamse begroting, maar ook van het aantal gemeenten dat daadwerkelijk is ingestapt in het decreet. Van de 327 Vlaamse en Brusselse gemeenten zijn sinds 1 januari 2002 214 gemeenten in het decreet lokaal cultuurbeleid gestapt. Dit betekent dat deze gemeenten een cultuurbeleidscoördinator in dienst hebben en werken met een geïntegreerd lokaal cultuurbeleidsplan.

⁷ Het gaat hier om de subsidies in het kader van het decreet lokaal cultuurbeleid, de culturele erfgoedconvenants, de ondersteuning van lokale netwerken en gemeenschapscentra in het kader van het participatidecreet.

Van de 308 Vlaamse gemeenten beschikken er 300 over een door de Vlaamse overheid gesubsidieerde bibliotheek. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad hebben 16 van de 19 gemeenten een Nederlandstalige bibliotheekvoorziening. In 64 gemeenten is er een door de Vlaamse overheid gesubsidieerd cultuurcentrum. Deze cijfers maken duidelijk dat het decreet zijn start niet heeft gemist en op het terrein heel wat in beweging heeft gezet. Het decreet op het lokaal cultuurbeleid, met zijn concrete toepassing en met de bijkomende financiële impulsen, kan nog steeds worden bestempeld als één van de grote verwezenlijkingen in het cultuurbeleid van de afgelopen decennia. Het decreet zorgde voor een sterke vereenvoudiging van de regelgeving en erkent het gemeentelijk bestuursniveau in de sturing van het cultuurbeleid. Bij de start van het decreet stelden we de realisatie van een vijftal doelstellingen voorop. Als we een stand van zaken opmaken, komen we momenteel tot volgende bevindingen:

4.3.1.1 Een integraal gemeentelijk cultuurbeleid stimuleren.

Het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid via de opmaak van een gemeentelijk cultuurbeleidsplan is één van de hoofddoelstellingen van het decreet. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het cultuurbeleidsplan de vertrekbasis en de fundering is van een integraal gemeentelijk cultuurbeleid. Het vertrekt vanuit een geïnspireerd verhaal en een visie op de rol van cultuur in de gemeente. Het zet m.a.w. cultuur als sector en als een geheel op de kaart binnen het gemeentelijk beleid. De werking van de bibliotheek en het cultuurcentrum ligt in het verlengde van de algemene, strategische doelstellingen van het lokaal cultuurbeleid. Bij de start van het decreet moest een gemeente verschillende beleidsplannen ter goedkeuring indienen bij de administratie: een cultuurbeleidsplan, een bibliotheekbeleidsplan en een beleidsplan voor het cultuurcentrum. Omdat uit de praktijk bleek dat deze beleidsplannen zelden op elkaar waren afgesteld en om de planlast terug te dringen, drong een aanpassing van het decreet zich op. Om gemeenten te stimuleren om cultuur als één geheel te beschouwen, dient elke gemeente, vanaf 2007, nog één integraal cultuurbeleidsplan in. Einde 2007 dienden 214 gemeenten zo een plan in bij de administratie, die al deze beleidsplannen aanvaardde als bruikbare instrumenten om vorm te geven aan een eigen lokaal cultuurbeleid, dat gedragen wordt door de sector en de bevolking. Een inhoudelijke goedkeuring van de afgesproken doelen in het beleidsplan door de minister is niet meer aan de orde. Dit is een zaak en een verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Zes gemeenten gingen nog verder dan wat het decreet bepaalt en dienden een globaal vrijetijdspan in, waarin, naast cultuur, ook jeugd en sport aan bod kwamen.

Bij de start van het decreet, in 2002, was het voor de meeste gemeenten al een vernieuwende uitdaging om een beleidsplan te maken voor cultuur, de bibliotheek en het cultuurcentrum. We kunnen gerust van een succes spreken dat zes jaren later een nog groter aantal gemeenten geëvolueerd zijn naar het maken van één integraal cultuurbeleidsplan, waarmee ze de cultuursector binnen de gemeente als een geheel onder de aandacht brengen. We stellen ook vast dat het cultuurbeleidsplan meer en meer evolueert naar een instrument voor de gemeente, en niet als een document dat moet worden gemaakt voor “Brussel” met het oog op het verkrijgen van subsidie. Het uitvoeren van het cultuurbeleidsplan wordt door heel wat gemeenten globaal in kaart gebracht via het maken van één geïntegreerd actieplan.

De betrokkenheid van de sector bij de uitvoering en evaluatie van het beleidsplan blijft een belangrijk aandachtspunt voor de nabije toekomst. Bij plaatsbezoeken door de administratie zal hieraan bijzondere aandacht worden besteed.

4.3.1.2 Kwaliteitsbevorderend werken door dynamiek en vernieuwing los te maken.

Het aantrekken van een cultuurbeleidscoördinator en de besteding van de 1 euro subsidie leidde tot heel wat creativiteit en vernieuwende initiatieven in gemeenten. Cultureel erfgoed, samenwerking, publieksverruiming, doelgroepen en communicatie kwamen daarbij het meest aan bod. Sinds 2008 wordt de besteding van de 1 euro subsidie geherorienteerd naar de ontwikkeling en ondersteuning van gemeenschapsvormende initiatieven. Gemeenschapsvorming is geen nieuw begrip. Het decreet van 2001 vermeldt gemeenschapsvorming als één van de prioritaire doelstellingen van het cultuurcentrum en het gemeenschapscentrum. In veel gemeenten bestaan er sinds jaar en dag heel wat initiatieven die

steunen op vrijwillig engagement. Er is het verenigingsleven, het buurt- en wijkwerk, schoolcomités, actiegroepen. Cultuur kan echter een nog meer doorgedreven rol spelen bij “gemeenschapsvorming”, waarbij zowel het “deelnemen” aan culturele activiteiten als het “deelhebben” aan het beleid onder de aandacht worden gebracht. Het beoogde effect is dat mensen niet enkel gestimuleerd worden om deel te nemen aan cultuur, maar ook dat cultuur mensen blijft activeren om de gemeenschap en het samen leven mee te vormen. In samenwerking met LOCUS, het steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid zullen de met de 1 euro subsidie ontwikkelde initiatieven in kaart worden gebracht en terugspeeld worden naar de sector, met het oog op het aanbieden van good-practices en ideeën met het oog op het bevorderen van de kwaliteit en de impact van de projecten.

4.3.1.3 De aandacht voor cultuurbeleid op gemeentelijk vlak vergroten.

Het invoeren van beleidsplanning, met bijzondere aandacht voor de procesmatige facetten en het bespreken en goedkeuren van het plan door de adviesorganen, de beheersorganen van de gemeentelijke culturele instellingen, het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad, heeft ertoe geleid dat cultuur als beleidsmaterie meer aandacht kreeg.

Het lokale cultuurleven leek –vanuit het Vlaamse overheidsperspectief- tot in 2001 vooral een verhaal van bibliotheken, cultuurcentra en verenigingen. Nu verschijnt een veel gevarieerder beeld. De voorbije jaren werden talrijke nieuwe werkingen opgestart of raakten bestaande werkingen in een stroomversnelling. In vele gemeenten wordt voor het eerst, met wisselend succes, samengewerkt tussen partners die voorheen nauwelijks betrokken waren op elkaars werking. Voor het eerst worden feestelijkheden en culturele activiteiten opgezet in wijken en dorpskernen die tot voor kort weinig aandacht kregen. Kleine gemeenten ontwikkelen een beleid dat sterk afgestemd is op de lokale bevolking en specifieke kenmerken, bijvoorbeeld de aanwezigheid van bepaalde bevolkingsgroepen, kerkdorpen of woonwijken, landschappen en erfgoed.

Initiatieven die vrij algemeen zijn, zoals de ondersteuning van de verenigingen en de amateurkunsten, krijgen soms een specifiek accent, onder meer door samenwerking en activiteiten rond een lokaal thema extra te honoreren. Het zijn vooral de initiatieven die gebaseerd zijn op de unieke kenmerken van de gemeente die variatie brengen. Veel cultuurbeleidscoördinatoren hebben uit de situatieschets van hun gemeente ingrediënten geselecteerd om originele initiatieven te ontwikkelen.

4.3.1.4 De cultuurcentra herpositioneren.

Het decreet gaat uit van een planmatige spreiding van de cultuurcentra. Alleen steden en gemeenten met een centrumfunctie kunnen nog aanspraak maken op subsidie. Begin 2008 worden 64 gemeenten gesubsidieerd voor de werking van het cultuurcentrum. De opdeling tussen een vaste basissubsidie voor elk cultuurcentrum en een variabel gedeelte op basis van een aantal parameters uit het verleden wordt niet meer toegepast. De praktijk leerde dat dit tot heel wat misverstanden en verkeerde interpretaties leidde. Afhankelijk van de categorie waarin een cultuurcentrum wordt ingeschaald, kan elk cultuurcentrum vanaf 2008 aanspraak maken op een enveloppensubsidie, als tegemoetkoming in de loonkosten van het personeel. Naast de enveloppensubsidie kan een cultuurcentrum aanspraak maken op een extra subsidie ter ondersteuning van bijzondere projecten. Hiermee spelen we in op het idee van het optimaliseren van het partnerschap van Vlaanderen met de steden. In eerste instantie willen we zo meer aansluiten bij het lokale beleid. Projecten zullen op maatwerk gericht zijn, aansluitend op de concrete context van de stad. Het maatwerk neemt niet weg dat het decreet een aantal algemene aandachtspunten formuleert, waaraan bij de uitbouw van projecten prioriteit moet worden gegeven. Deze aanvullende subsidie wordt vanaf 2008 tot en met 2013 toegekend aan alle cultuurcentra. Op basis van de verwerking van de gegevens van de cultuurcentra zal in kaart kunnen worden gebracht welke effecten de bijzondere projecten hebben op de realisatie van de prioriteiten die in het decreet zijn bepaald, met het oog op evaluatie en bijsturing.

4.3.1.5 De taken van de openbare bibliotheek actualiseren.

Het afschaffen van de gedetailleerde normen uit het vroegere decreet voor de openbare bibliotheken heeft niet geleid tot een terugval van de sector en een vermindering van de middelen vanuit de gemeenten. De gemeenten nemen 55% van de werkingskosten van de bibliotheken voor hun rekening (Vlaamse overheid 30% en provincies 5,5 %). Als de kosten voor infrastructuur - nieuwbouw en

verbouwing - mee in rekening worden gebracht, stijgt de bijdrage van de gemeenten tot 59,5% van de totale kosten voor de bibliotheken (Vlaamse overheid 26,5% en provincies 5%). Als rechtsreeks gevolg van het opmaken van één geïntegreerd lokaal cultuurbeleidsplan wordt de bibliotheek nu ook meer en meer beschouwd als behorend tot de cultuursector binnen de gemeente. Dit sluit aan bij de gedachte dat cultuur als beleidsdomein steeds meer integraal moet benaderd worden en zijn eigen plaats in de globale gemeentelijke context moet waarmaken. Hierdoor zal cultuur uitgroeien tot een volwaardig beleidsdomein binnen de gemeente.

De gegevensregistratie in het kader van Bios leidde in 2007 tot een rapporteringstool, die online ter beschikking wordt gesteld via www.bibliotheekstatistieken.be. Elke bibliotheek kan zijn eigen gegevens opvragen, en voor alle gegevens een vergelijking opbouwen met andere bibliotheken in Vlaanderen of de regio. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar benchmarking en zelfevaluatie.

De openbare bibliotheken staan voor grote uitdagingen omwille van de steeds snellere ontwikkelingen in het digitaliseren van informatie. Openbare bibliotheken kunnen een belangrijke rol spelen in het democratiseren van de toegang tot digitale informatie. De invulling van het begrip “digitale bibliotheek” gebeurt best op een bovenlokaal, Vlaams niveau, zodat de ontwikkelingen binnen de bibliotheeksector eenvormig en gelijktijdig kunnen verlopen. Zo niet dreigt een versnippering en een dualisering van de sector.

Het decreet werd in de loop van 2007 dan ook gewijzigd, waarbij een bepaling werd opgenomen dat de Vlaamse overheid invulling zal geven aan het begrip digitale bibliotheek voor Vlaanderen.

Bij de oprichting van een nieuw steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid worden de taken van het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken (VCOB), die te maken hebben met de uitbouw van Open Vlacc en de digitale bibliotheek, onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid gebracht van de Vlaamse overheid, en dus niet bij het nieuwe steunpunt ondergebracht.

We zullen een beleidsnota “Digitale Bibliotheek voor Vlaanderen” voorleggen die in samenspraak met het VCOB en de sector wordt voorbereid. Deze nota wordt de basis voor de verdere beleidsstappen die in dit kader worden genomen.

Met de provincies wordt een overleg gepland met het oog op de afstemming van het Vlaamse en provinciale beleid inzake digitale ontwikkelingen voor de openbare bibliotheken.

4.3.1.6 De oprichting van een steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid.

Bij de start van het decreet werden er twee steunpunten opgericht, Cultuur Lokaal en het VCOB. In het verlengde van het verder uitwerken van een integraal lokaal cultuurbeleid kwam geregeld de vraag naar voren of het niet krachtiger zou zijn om het decreet vanuit één geïntegreerd steunpunt te laten ondersteunen en aansturen.

Vanaf 1 januari 2009 wordt er nog één steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid gesubsidieerd, dat in de plaats komt van Cultuur Lokaal en het VCOB. Het nieuwe steunpunt richt zich zowel naar de bibliotheken als naar de cultuur- en gemeenschapscentra. Het ondersteunt allerlei lokale cultuurbeleidsprocessen (samen met onder meer de schepenen, de cultuurbeleidscoördinatoren en de cultuurraden).

Overzicht voorziene uitvoering 2008

	Libellé	Krediet 2008	Voorzien uitvoeringspercentage 2008
HD1211C	Uitgaven in het kader van het leenrecht (koninklijk besluit van 25 april 2004)	1.354.000	100%
HD1213C	Allerhande uitgaven m.b.t. de sociaal-culturele werking van het Vlaams cultureel centrum in Voeren	72.000	100%
HD3322C	Subsidies aan diverse organisaties met betrekking tot openbaar bibliotheekwerk en gemeentelijk cultuurbeleid	6.612.000	100%
HD3323C	Subsidies verhoging arbeidsdeelname bijzondere doelgroepen	939.000	100%

HD4301C	Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de uitvoering van cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid, art. 23, §2)	5.652.000	98,5%
HD4302C	Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie met betrekking tot openbare bibliotheken, cultuurcentra en cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid)	76.825.000	100%
HD4322C	Subsidies aan de leden van de vereniging voor Vlaamse cultuurcentra	93.000	100%

4.3.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009.

4.3.2.1 Een gestage groei

Het laat zich aanzien dat er ook in 2009 een aantal nieuwe gemeenten volwaardig zullen participeren aan het decreet op het lokaal cultuurbeleid. We verwachten dat Essen, Landen, Ham, Heers, Lummen, Knesselare, Nevele, Sint-Laureins, Zwalm, Deerlijk, Ingelmunster, Jabbeke en Ruiselede tegen einde december 2008 een cultuurbeleidsplan zullen indienen. Dit zal het totaal aantal participerende gemeenten op 227 brengen. Bovendien hebben twee gemeenten een aanvraag ingediend met het oog op de subsidiëring van hun bibliotheek. Het gaat om Ganshoren en Halen. Er blijven dan nog zes Vlaamse gemeenten en drie Brusselse gemeenten zonder een op het decreet gesubsidieerde bibliotheek, met name: Horebeke, Bever, Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Wezembeek-Oppem, Koekelberg, St. Joost-ten-Node, St.Lambrechts-Woluwe. In dit verband valt vooral de ontwikkeling van een volwaardig Nederlandstalig bibliotheeklandschap in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad op.

De recente decreetwijzigingen geven ook de mogelijkheid aan cultuurraden in de Rand, om een projectaanvraag in te dienen ter ondersteuning van een Nederlandstalig privaatrechtelijk bibliotheekbedieningspunt. Hiermee wordt, in een overgang naar het moment waarop de gemeente zelf zijn wettelijke verantwoordelijkheid opneemt, alvast een dienstverlening aan de inwoners van de gemeente verzekert. In 2009 zullen in de gemeenten Drogenbos en Kraainem op deze manier bibliotheekbedieningspunten worden gesubsidieerd.

4.3.2.2 Een vernieuwde verhouding

Doorheen de decreetwijzigingen van de afgelopen jaren werd een vernieuwde verhouding tussen de Vlaamse overheid en de gemeentebesturen aangewakkerd. Er was de planlastverlichting, die in 2009 op kruissnelheid zal worden aangevoeld. De verwachtingen ten aanzien van de cultuurbeleidsplannen werden tot hun essenties herleid en het document wordt veel sterker gesitueerd als een plaatselijk instrument voor een beter en meer gedragen cultuurbeleid. De plan- en administratieve verlichting (een budgettaire verlichting van 1,3 MIO euro voor de gemeenten) die hieruit voortvloeit (onder meer ook in het kader van de voortgangsrapportage) geven enerzijds meer ruimte aan de lokale beroepskrachten en gedreven vrijwilligers én nodigen ook uit tot een andersoortige relatie tussen de Vlaamse en de lokale overheden. Tijdens evaluatiebezoeken ter plaatse focust de administratie op de uitvoering van het beleidsplan binnen de lokale context. De feedback vanuit het brede zicht op wat zich in de Vlaamse gemeenten afspeelt, kan hierbij voor elke te bezoeken gemeente inspiratievol zijn.

Met name wat de cultuurcentra betreft, verkent het decreet ook een nieuwe verhouding tussen de Vlaamse overheid en de centrumsteden (met A-centra). Via convenanten wordt –in onderlinge afspraak- een specifieke invulling gegeven aan drie doelstellingen:

Het bereiken van een nieuw publiek

Het verruimen van het aanbod van door de Vlaamse overheid gesubsidieerde en ondersteunde gezelschappen

Het toegankelijk maken van het aanbod van lokale gezelschappen en verenigingen

Deze convenanten werden in 2008 afgesloten en lopen tot het einde van de bestuursperiode van de gemeente.

4.3.2.3 Locus: het nieuwe steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid

In de recente decreetwijziging is nog enkel sprake van één steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid. Dit betekent dat de steunpuntopdrachten van het huidige Cultuur Lokaal en het VCOB in één nieuwe krachtige speler worden ondergebracht (de opdrachten inzake de digitale bibliotheek Vlaanderen krijgen een afzonderlijke invulling: zie elders in deze beleidsbrief). De twee steunpunten hebben in 2008 een indrukwekkend traject afgelegd, met ruime consultaties van de actoren waarvoor ze werken én de partners waarmee ze werken. Dit heeft geleid tot de oprichting van Locus, het nieuwe steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid. Dit steunpunt start op 1 januari 2009, vanuit een nieuwe beheersovereenkomst.

4.3.2.4 *De digitale bibliotheek Vlaanderen*

Via de recente decreetwijziging wordt eveneens een opdracht toevertrouwd aan de Vlaamse overheid, met name om invulling te geven aan het begrip “digitale bibliotheek voor de openbare bibliotheken binnen de Vlaamse Gemeenschap”. Hiermee bouwt de overheid verder op zijn coördinerende rol die hij in dit verband sinds een aantal jaren opneemt. In 2007 werd reeds de vernieuwde website www.zoeken.bibliotheek.be gelanceerd, een dynamisch Aquabrowser-platform waar gebruikers op vele manieren kunnen snuisteren tussen een zeer uitgebreid aanbod van bibliotheekmaterialen. Dit platform vormt de basis voor de toegangspoort tot de digitale openbare bibliotheek. Intussen werd deze website ook aangevuld met informatie over muziekmaterialen. Bovendien is er een koppeling met de databestanden van de Boekenbank (de website van Boek.be), zodat de gebruikers niet enkel kunnen zien of boeken ontleenbaar zijn, maar ook of en waar ze verkocht worden. Na een succesvol pilootproject in Gent, konden we in oktober 2008 “Digileen” voorstellen. Dit project verbeeldt goed het nieuwe bibliotheektijdperk: Digileen leent muziek uit via het internet en dit voor een beperkte tijd (net zoals bij het fysisch ontlenen van boeken in de bib). Op dit élan wordt ook in 2009 verder gewerkt. Op die manier breidt het bibliotheek-dienstenaanbod stelselmatig uit. De vzw VCOB krijgt de opdracht zich om te vormen tot de vzw Bibnet met de opdracht deze ontwikkelingen verder te concretiseren.

4.3.2.5 *Cijferboek lokaal cultuurbeleid*

In 2009 verschijnt het eerste cijferboek lokaal cultuurbeleid, naast één voor het lokaal sportbeleid en één voor het lokaal jeugdwerkbeleid (waar in dit verband al een langere traditie rond bestaat). Met dit materiaal, waarvan het de bedoeling is om het ook de volgende jaren te actualiseren, willen we enerzijds een reëel beeld schetsen van het diverse en zeer sterk uitgebouwde verenigingsleven in Vlaanderen, en anderzijds een evolutie monitoren.

4.3.2.6 *Luisterpunt voor mensen met leesbeperkingen*

In 2008 zag Luisterpunt Bib het licht. Deze organisatie is voortaan dé bibliotheek voor blinden, slechtzienden en andere mensen met een leesbeperking. Via de structurele subsidieverhoging worden allerlei strategieën uitgewerkt om meer mensen met het aanbod te bereiken. In het najaar van 2008 ondersteunden we deze inspanningen nog bijkomend door middel van een grootschalige informatie- en sensibiliseringscampagne rond de Daisyspelers. In 2009 wordt hier verder op gewerkt. Het is de ambitie om via vormings- en informatiesessies zoveel mogelijk rust- en verzorgingsinstellingen –die een Daisyspeler ontvingen- in te wijden in de mogelijkheden van dit apparaat om aan vele oudere mensen een rijk aanbod aan luisterboeken te kunnen aanbieden.

4.3.2.7 *Lokaal cultuurbeleid en het participatiedecreet*

Door het team lokaal cultuurbeleid van de IVA Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen wordt ook meegewerkt aan de uitvoering van het participatiedecreet, hoofdzakelijk wat de projecten voor kansengroepen van gemeenschapscentra betreft, net zoals het versterken van het bibliotheekbeleid in gevangenenissen. Ook de opstart van de lokale netwerken ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie door mensen in armoede wordt door de IVA opgevolgd. We verwijzen hiervoor naar het transversaal deel, vooraan in deze beleidsnota.

4.3.3 **Begrotingstechnisch**

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

- HD1211C - Uitgaven in het kader van het leenrecht (koninklijk besluit van 25 april 2004) ten beloop van 1.350.000 euro;
- HD1213C - Allerhande uitgaven m.b.t. de sociaal-culturele werking van het Vlaams cultureel centrum in Voeren ten beloop van 73.000 euro;
- HD3322C - Subsidies aan diverse organisaties met betrekking tot openbaar bibliotheekwerk en gemeentelijk cultuurbeleid ten beloop van 2.252.000 euro;
- HD3323C - Subsidies verhoging arbeidsdeelname bijzondere doelgroepen ten beloop van 961.000 euro;

- HD3324C – Subsidies aan de vzw Locus ten beloop van 1.615.000 euro;
- HD3325C – Subsidies aan de vzw Bibnet ten beloop van 2.927.000 euro;
- HD4301C - Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de uitvoering van cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid, art. 23, §2) ten beloop van 5.781.000 euro;
- HD4302C - Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie met betrekking tot openbare bibliotheken, cultuurcentra en cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid) ten beloop van 79.049.000 euro;
- HD4322C - Subsidies aan de leden van de vereniging voor Vlaamse cultuurcentra als tussenkomst in de ledenbijdragen ten beloop van 94.000 euro.

Evolutie 1999-2009 Decreet Lokaal Cultuurbeleid

1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 TOV 2008
50.269.000	90.183.000	94.102.000	+ 87 %	+ 4 %

4.4 CIRCUSBELEID

4.4.1 Stand van zaken

In 1999 waren er reeds enkele specifieke ondersteuning voor nomadische traditionele circussen. De uitwerking van een systematische ondersteuning voor circuskunsten startte in Vlaanderen echter pas in 2002 met de afsprakennota. Deze afsprakennota, die de Vlaamse regering afsloot met zeven circussen, zorgde voor een verhoogde ondersteuning en een promotiecampagne om de bestaande Vlaamse, nomadische circussen extra kansen te geven.

Deze inspanningen zorgden voor belangrijke bijkomende kansen voor de nomadische circussen. Maar elementen zoals de toenemende concurrentie in de vrijetijdsector en binnen de eigen beroepsgroep, de resolutie betreffende de bevordering van het dierenwelzijn en de sterkere reglementering van de samenleving maken dat de traditionele circuswereld, met een authentiek anarchistisch trekje, doorgaans nog steeds met problemen blijft kampen. Deze scherpere context zorgde alleszins niet voor een steviger imago van het Vlaams, rondreizend, circus. Heel wat steden en gemeenten banden de circussen van hun grondgebied, of minstens uit het centrum. Dit had in belangrijke mate te maken met de slechte ervaringen met de zogenaamde piratencircussen uit het buitenland.

De aantrekkingskracht van circuskunsten is het afgelopen decennia echter ook sterk gegroeid. Circusateliers, circusclubs en circusinitiaties schieten als paddenstoelen uit de grond. Op steeds meer evenementen en festivals worden meer en kwaliteitsvollere circuskunsten geprogrammeerd. Sommige circusfamilies hebben nieuwe of bijkomende artistieke accenten gelegd of bijkomende wegen bewandeld om het publiek te verbreden. En zo ontstond de jongste jaren in Vlaanderen een nieuwe, ook professionele, circusgeneratie, met spektakels die een zoektocht en kruisbestuiving zijn van allerlei podium- en andere kunsten, zoals theater, dans, hedendaagse muziek, multimedia, ... Prikkelende en kwalitatief sterke cross-overs die zorgen voor een bijkomend élan in het kunstenlandschap

Het geactualiseerd circusbeleid bleek in 2006 de noodzakelijke hefboom te zijn om bovenstaande evoluties te versnellen, versterken of in gang te steken. In een actieplan werden de ambities van 2002 opnieuw bevestigd, maar voortaan mee ingebed in een bredere, toekomstgerichte en sterk groeiende circuscontext. De noodzakelijke bouwstenen voor een gefundeerd circuslandschap worden opgestapeld en – vooral – de verbindingen worden gelegd. Het streefdoel is duidelijk, want op termijn moet de Vlaamse Gemeenschap opnieuw een internationale voortrekker worden van een aantal internationale circustendensen.

Voor de jaren 2007 – 2008 werd een reglement toegepast dat ondersteuning bood aan verschillende aspecten van het circuslandschap. Het reglement had in 2007 een budget van 1.250.000 euro ter beschikking. Het reglement voorziet in de subsidiëring van een landelijke vzw ter ondersteuning van

de circuskunsten, van nomadische circussen, circusproducties, beurzen en van de opleiding tot docent in de circuskunsten.

Daarnaast worden binnen het Kunstendecreet sinds 2006 ook bepaalde circusinitiatieven ondersteund. Het Internationaal Straattheaterfestival en het Provinciaal Theater Dommelhof ontvangen respectievelijk jaarlijks 225.000 en 325.000 euro.

Daarnaast werd de Landelijke Organisatie voor Circuskunsten (circus VLO) geïntegreerd in het nieuw opgerichte Circuscentrum. VLO richtte zich enkel naar amateurs, het Circuscentrum heeft een werking naar amateurs, semiprofessionelen en professionelen.

In september 2008 keurde de Vlaamse regering het circusdecreet goed voor behandeling in het Vlaams parlement. Dit decreet moet vormt het sluitstuk van het vernieuwde circusbeleid van de afgelopen jaren. De nieuwe stimuli voor artiesten en gezelschappen, de opstart van een circuscentrum, de aandacht voor spreiding en internationalisering van het circuslandschap krijgen hun beslag in dit ontwerpdecreet.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basis-allocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD3315C	Subsidies in het kader van het circusbeleid	1.000	100%
HD3380C	Subsidies in uitvoering van artikel 62bis van de financieringswet voor sociaal-cultureel werk	250	100%
HE3385D	Subsidies in het kader van het Kunstendecreet aan organisaties voor het geheel van hun werking (kunstendecreet van 02.04.2004)	550	100%

4.4.2 Prognose beleidsinvulling begrotingsjaar 2009

Het ontwerpdecreet betreffende de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen, dat in het najaar van 2008 in het parlement voorligt, beoogt haar eerste uitvoering vanaf 2009.

Algemeen beoogt het circusdecreet een optimale ontwikkeling van de circuskunsten (-kunstenaars, -producties) in Vlaanderen. Daarbij worden o.a. de volgende effecten beoogd:

- Het bieden van optimale kansen aan het brede veld van de circuskunsten door het ondersteunen van de creatie, de spreiding, de professionalisering en de promotie ervan.
- Het ondersteunen, stimuleren en promoten van een divers en goed gespreid aanbod van circuskunsten in Vlaanderen, met uiteenlopende vormen van laagdrempelige circusactiviteiten én Vlaamse circuskunstenaars en –producties van een hoge kwaliteit die daardoor een geprofileerde relevantie verwerven in een lokale en internationale context. Zowel het klassieke circus als de nieuwe circusvormen krijgen hierin een volwaardige plaats, ongeacht of het gaat over liefhebbers of beroepsmatige beoefenaars van de circuskunsten.
- Het op Vlaams niveau – maar met oog voor de internationale context – ontwikkelen en duurzaam toepassen van een geïntegreerde beleidsvoering, waarin specifieke, concrete en op kwaliteit gerichte maatregelen voor de productie & creatie, de spreiding, de ondersteuning, de promotie en de opleidingen/bijscholingen van en voor de circuskunsten, met hierbij duidelijke aanknopingspunten naar de ruimere context van het cultuur-, jeugd- en sportbeleid.

Het ontwerpdecreet voorziet daartoe in volgende subsidielijnen:

- Subsidiëring van de creatie van circuskunstproducties. In dit ontwerpdecreet wordt een kader gecreëerd van waaruit de ontwikkeling van producties verder kansen kan krijgen. Op die manier kunnen zowel projecten van nieuwe kernen als van zgn. traditionele circussen extra kansen krijgen om op een kwaliteitsvolle manier tot stand te komen.
- Subsidiëring van spreiding in Vlaanderen en internationaal. Het ontwerpdecreet wil blijvend investeren in de spreiding (in binnen- en buitenland) en presentatie van de diverse circusvormen. Zo kunnen festivals die op een kwaliteitsvolle manier de programmatie van circuskunsten centraal stellen, ondersteund worden. Het gaat hier om festivals die zowel in Vlaanderen als internationaal

een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het versterken van een positief Vlaams circusklimaat. Circussen die met eigen infrastructuur (tent, caravans,...) rondtrekken -en dit met een eigen programma- kunnen voor hun tournee door Vlaanderen een tussenkomst krijgen. Op die manier wil het decreet een blijvende steun bieden aan het nomadische karakter van een deel van het circuslandschap. Tot slot kan vanuit dit decreet een ondersteuning worden bekomen voor de presentatie van circusprogramma's op buitenlandse evenementen en festivals met een grote internationale uitstraling.

- Ondersteuning voor internationale bijscholingen of (voortgezette) opleidingen van circuskunstenaars en docenten in de circuskunsten. Ook vorming en opleiding krijgen een accent in het ontwerpdecreet. Om ook in de toekomst de ambities te kunnen blijven waarmaken, is het immers belangrijk om al van bij de start van het geactualiseerde circusbeleid te investeren in kwaliteitsvolle opleidingskansen. Het circustalent uit Vlaanderen moet alle kansen krijgen om in binnen- en buitenland bijscholingen en stages te volgen. Zo wordt jaarlijks ruimte vrijgemaakt om beloftevolle circustalenten naar degelijke opleidingen in het buitenland te kunnen uitsuren. Ook is er een subsidiemogelijkheid in het kader van docentenopleidingen. Met dit onderdeel wordt een bredere basis gelegd voor een kwaliteitsvolle onderbouw van het circuslandschap in Vlaanderen.
- Ondersteuning van een circuscentrum. Een Vlaams Centrum voor Circuskunsten moet de ambitie dragen om nieuwe talenten meer kansen te bieden en een aanspreekpunt te zijn voor circusinitiatieven. In en vanuit het circuscentrum moeten nieuwe producties en artistieke kruisbestuivingen tot stand komen. Dit centrum heeft tegelijk de opdracht om te verzekeren dat de circusgeschiedenis en -kennis bewaard en ontsloten kan blijven. Het circuscentrum wil er tegelijk voor zorgen dat de stem van de circusfamilies blijft doorklinken in het circusbeleid. Een belangrijke opdracht is voorts om meer zichtbaarheid te geven aan het diverse circuslandschap en daardoor tegelijk het circusimago in Vlaanderen en vanuit Vlaanderen meer kleur te geven.
- subsidiëring van projecten voor de promotie van circuskunsten. Met het circuscentrum als draaischijf van een tastbaar circusbeleid en via de ondersteuning van productie en spreiding wordt de voedingsbodem gelegd voor een sterker uitgebouwd en divers circuslandschap in Vlaanderen. In het licht van een geïntegreerde beleidsvoering is het echter ook belangrijk om te blijven investeren in initiatieven die een wezenlijke bijdrage leveren aan een positief circusimago. Dit is immers inherent verbonden aan de groeikansen van het circuslandschap. Daarom voorziet dit ontwerpdecreet in de jaarlijkse ondersteuning van maximaal twee grote promotieactiviteiten.

4.4.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen de programma's HD en HE op volgende basisallocaties:

- HD3315C – Subsidies in het kader van het circusbeleid ten beloop van 650.000 euro;
- Nieuw te creëren basisallocatie HD3377C – subsidies ten aanzien van het Vlaamse Centrum voor Circuskunsten ten beloop van 700.000 euro;
- HE3373D - Subsidies in het kader van het Kunstendecreet aan organisaties voor het geheel van hun werking (kunstendecreet van 02.04.2004) ten beloop van 550.000 euro;

Evolutie 1999-2009 Circusbeleid

1999	2003	2006	2008	2009	% 2009 tov 2003	% 2009 TOV 2008
0	150.000	700.000	1.800.000	1.900.000	+ 1.166%	+5,5%

4.5 VLAAMSE GEBARENTAAL

4.5.1 Stand van zaken

De erkenning van de Vlaamse Gebarentaal als een natuurlijke taal met een eigen lexicon 'gebarenschat' en grammatica stond al langer op de politieke agenda. Op 17 juni 1988 vaardigde het Europees Parlement een resolutie uit waarin erkend wordt dat gebarentalen volwaardige talen zijn die door Doven worden gebruikt. De EU-lidstaten kregen de aanbeveling om de specifieke gebarentalen

in hun wetgeving officieel als taal te erkennen. In 2006 werd deze aanbeveling voor de Vlaamse Gebarentaal omgezet in regelgeving. Dit was dan ook het jaar waarin het beleid rond de Dovengemeenschap, de Vlaamse Gebarentaal en de gebruikers ervan vorm begon te krijgen. Het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal bevat drie onderdelen:

- een Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal die de Vlaamse overheid moet adviseren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal;
- een vereniging die als kennis- en coördinatiecentrum over Vlaamse Gebarentaal optreedt;
- en subsidies voor projecten die bijdragen tot de maatschappelijke verankering van de Vlaamse Gebarentaal.

4.5.1.1 Centrum

Het decreet regelt de erkenning en subsidiëring van een vereniging die als kennis- en coördinatiecentrum Vlaamse Gebarentaal optreedt. Volgende opdrachten worden aan de vereniging toevertrouwd:

- bijdragen tot de kennis van de Vlaamse Gebarentaal door eigen wetenschappelijk onderzoek en door het coördineren, stimuleren en ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek terzake;
- bijdragen tot de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Gebarentaal en die ontwikkeling ondersteunen;
- het ontwikkelen van leermiddelen met het oog op het onderwijzen van de Vlaamse Gebarentaal;
- aanspreek- en contactpunt zijn voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.

De vzw Vlaams GebarentaalCentrum wordt erkend en gesubsidieerd op basis van een beleidsplan voor een beleidsperiode van vier jaar. Met de vzw werd een beheersovereenkomst afgesloten. De eerste beleidsperiode loopt van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2011. Het eerste beleidsplan werd in 2007 ingediend. Een evaluatie van het eerste werkingsjaar van deze eerste beleidsperiode gebeurt in het voorjaar 2009.

Het centrum kan rekenen op een jaarlijkse subsidie van 60.000 euro gedurende de beleidsperiode.

4.5.1.2 Projecten

Het decreet regelt de mogelijkheid voor de subsidiëring van projecten die de maatschappelijke verankering van Vlaamse Gebarentaal bevorderen. In 2007 kenden we projectsubsidie toe aan het Vlaams GebarentaalCentrum voor een bevragsingsproject en de ontwikkeling van didactisch materiaal, aan Manmanman voor een cultureel project, aan Fevlado voor de organisatie van een colloquium en lanceerden we samen met Fevlado een campagne ter sensibilisering van het brede publiek.

In 2008 zijn 4 projecten gehonoreerd. Het gaat om 3 projecten waarbij lessenspakketten en cursussen ontwikkeld worden voor verschillende doelgroepen zoals bijvoorbeeld siblings van dove kinderen en 1 multimediproject om via internet kleuters in contact te brengen met Vlaamse Gebarentaal.

4.5.1.3 Adviescommissie

In de zomer van 2008 werd de adviescommissie samengesteld. In oktober zal ze voor het eerst samenkomen.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basis-allocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD1222C	Allerhande uitgaven in het kader van de Vlaamse gebarentaal	20.000	100%
HD3313C	Subsidies in het kader van de Vlaamse gebarentaal (decreet van 5 mei 2006)	98.000	100%

4.5.2 Prognose beleidsinvulling 2009

In 2009 zal de rol van de adviescommissie voor het eerst ten volle tot uiting komen. Na een opstartfase in 2008 zal de commissie nu advies uitbrengen en voorstellen formuleren aan de Vlaamse Regering omtrent de Vlaamse Gebarentaal. De commissie zal deze adviezen en voorstellen uitbrengen op eigen initiatief of op aanvraag van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering. Zij zal eveneens de minister van Cultuur adviseren over prioritaire aspecten die het thema kunnen vormen van de projectsubsidies binnen het decreet en een beoordeling formuleren over de ingediende projecten. Voor de werking van de adviescommissie is een budget van 20.000 euro voorzien.

Daarnaast gaat het tweede jaar in van de structurele erkenning van het kennis- en coördinatiecentrum voor de Vlaamse Gebarentaal en zal opnieuw voor een budget van 97.000 euro subsidie toegekend worden aan projecten die bijdragen tot de maatschappelijke verankering van de Vlaamse Gebarentaal.

4.5.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

- HD1222C – Allerhande uitgaven in het kader van de Vlaamse gebarentaal ten beloop van 20.000 euro.
- HD3313C – Subsidies in het kader van de Vlaamse gebarentaal (decreet van 5 mei 2006) ten beloop van 99.000 euro;

▪

Evolutie 1999-2009 Vlaamse Gebarentaal

1999	2008	2009	% 2009 TOV 2008
0	117.000	119.000	+1,7%

5 CULTUREEL ERFGOED

5.1 HET CULTUREEL-ERFGOEDBELEID IN VOLLE GROEI

Vlaanderen is rijk aan cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed draagt in sterke mate bij tot gemeenschapsvorming. Het wordt soms zelfs beschouwd als een potentiële motor voor sociaal-economische ontwikkeling. Hoewel cultureel erfgoed overal aanwezig is, is het lange tijd ondergewaardeerd gebleven. Het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid onderging sinds 1999 in vergelijking met de ons omringende landen een terechte inhaaloperatie.

De voorbije tien jaar werden belangrijke instrumenten gecreëerd die de sector toelaten zich op een hedendaagse en professionele manier te ontwikkelen.

Het cultureel-erfgoedbeleid omvat verschillende sporen:

1. Enerzijds bestaat het uit een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedorganisaties die zich inzetten voor de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed. Dit ondersteuningsbeleid was verankerd in een aantal decreten.

Het decreet van 20 december 1996 tot de erkenning en subsidiëring van musea (het Museumdecreet) was het eerste. In het Museumdecreet van 1996 werd een complementair cultureel-erfgoedbeleid 'avant la lettre' gevoerd. Het museumconsulentschap is daar één voorbeeld van. Met het decreet van 27 oktober 1998 houdende de erkenning en subsidiëring van organisaties voor volkscultuur en de oprichting van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur (het decreet op de Volkscultuur) werden een aantal belangrijke beleidsinstrumenten en principes in de culturele regelgeving geïntroduceerd: enveloppefinanciering gekoppeld aan beleidsplanning, integrale kwaliteitszorg, strategische planning en een steunpunt. In 2002 volgde het decreet van 19 juli 2002 houdende de privaatrechtelijke culturele archiefwerking (het Archiefdecreet) waardoor het mogelijk werd ook archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's te subsidiëren. In de overgangsbepalingen werd ook de subsidiëring van drie Nederlandstalige archieven in Brussel decretaal verankerd. In 2004 keurde het Vlaams Parlement tenslotte het decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid goed. Dat decreet integreerde het Museumdecreet en verankerde een aantal nieuwe instrumenten (waaronder de experimentele erfgoedconvenants en een aantal soorten van projectsubsidies) in een integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid. Het Erfgoeddecreet van 2004 zorgde voor een eerste verbreding van het cultureel-erfgoedbeleid. Op dat moment was de sector nog niet klaar voor een volledige integratiebeweging van de archieven - en bij uitbreiding het documentair erfgoed - en de volkscultuur in het Erfgoeddecreet. Het landschap in deze sectoren was zich nog volop aan het vormen. Een integratie zou een te bruuske beweging geweest zijn.

In 2006 namen we het initiatief voor de evaluatie van deze decreten met het oog op een integratie ervan in één decreet voor de ondersteuning van het volledige cultureel-erfgoedveld. Uit de evaluatie bleek dat sommige instrumenten in de verschillende decreten overlaptten, dat er voor andere ontwikkelingen dan weer geen instrumenten voorhanden waren, dat elk decreet eigen en dus verschillende procedures hanteerde en dat het beleid van de steden en gemeenten, van de provincies en van de Vlaamse Gemeenschap te weinig op elkaar waren afgestemd. Musea werden op een andere manier gesubsidieerd dan de culturele archiefinstellingen; organisaties volkscultuur bouwden een andere werking uit dan overkoepelende samenwerkingsverbanden met een landelijk relevante expertise, terwijl er gelijkenissen of gemeenschappelijke kenmerken zijn. Er waren verschillende overlappende mogelijkheden voor projectsubsidies en op basis van de drie decreten ondersteunde de Vlaamse Gemeenschap twee steunpunten die op basis van oude sectoren waren georganiseerd.

Het decreet van 23 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid (het Cultureel-erfgoeddecreet) komt aan elk van deze elementen tegemoet. Tegelijkertijd maakten we ervan gebruik om een aantal internationale tendensen te verankeren in de Vlaamse regelgeving.

2. Anderzijds bestaat het cultureel-erfgoedbeleid uit een beschermingsbeleid waarbij cultureel erfgoed omwille van zijn bijzondere betekenis voor Vlaanderen op een lijst wordt geplaatst en de grootste zorg op het vlak van behoud en beheer verdient. Dit beleid werd voor wat betreft het roerend cultureel erfgoed verankerd in het decreet van 24 januari 2003 houdende de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang (het Topstukkendecreet). Door het verder opstellen en vervolledigen van de topstukkenlijsten worden er steeds meer stukken beschermd. Op dit ogenblik zijn er 204 objecten en 11 verzamelingen in de Topstukkenlijst opgenomen.

Met het in werking treden van de Unesco-conventie van 2003 ter bescherming van het immaterieel erfgoed (19 juni 2008) willen we het beschermingsbeleid uitbreiden tot het immaterieel erfgoed. Ook het immaterieel cultureel erfgoed verdient het, wanneer het een bijzondere betekenis heeft voor Vlaanderen, om op een lijst geplaatst te worden en met de grootste zorg bewaard, behartigd, gekoesterd te worden, via documentatie, ontsluiting, overdracht.... Nog in 2008 stelden we een eerste reglement op. Dit reglement vormt een belangrijke stap in de verdere ontwikkeling van een beleid voor het immaterieel cultureel erfgoed.

3. De Vlaamse Gemeenschap is historisch ook een actor in het cultureel-erfgoedveld als eigenaar en beheerder van een belangrijk patrimonium. Het gaat over het Kasteel van Gaasbeek, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen, de Landcommanderij Alden Biesen en het beheer van de eigen collectie van de Vlaamse Gemeenschap en het medebeheer van de collectie van de Belgische Staat. Het Topstukkendecreet en de regeling voor de aankoop van sleutelwerken zorgen ervoor dat de Vlaamse Gemeenschap vandaag nog steeds een actieve rol speelt in het cultureel-erfgoedveld en de eigen collectie van de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks groeit. De afgelopen jaren werden enkele belangrijke aankopen gerealiseerd ter verrijking van de collecties van de musea en culturele archiefinstellingen in Vlaanderen. Om de meest 'spraakmakende' te noemen: de Prova-car van Panamarenko, de Pense-Bête van Marcel Broodthaers, de orgelcollectie Ghysels, het Antifonarium Tsgrooten, de Adriaen Brouwer 'Oude man in de herberg' en niet het minst, de Ensors, 'Pierrot et squelette en jaune' en 'Les enfants à la toilette'.

De Vlaamse overheid staat daarnaast in voor de aankopen binnen het collectiebeleid van het MuHKA (Antwerpen). Voor deze aankopen hedendaagse beeldende kunst wordt sinds 2006 een jaarlijks budget van 200.000 euro uitgetrokken. Vanaf 2009 wordt, met de aanduiding van een nieuwe curator, ook de aankoopregeling hedendaagse beeldende kunst' hervat, nadat de voorbije twee jaren absolute prioriteit werd gegeven aan de verhoging van het aankoopbeleid van het MuHKA en aan de aankoop van 'topstukken' en 'sleutelwerken'.

De uitbouw van een geïntegreerd en integraal cultureel-erfgoedbeleid kreeg aldus geleidelijk aan vorm. Samenhangend met deze drie sporen en de verschillende instrumenten daarbinnen hebben we ook een inhaalbeweging ingezet om de financiële ondersteuning van de sector op een verantwoord niveau te brengen. Tegenover 1999 zal deze in 2009 toegenomen zijn met 273 procent (van 9,8 miljoen euro tot 36,6 miljoen euro).

2009 wordt het jaar waarin het Cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008 ten volle uitvoering krijgt. Naast de start van een nieuwe beleidsperiode voor musea en cultureel-erfgoedconvenants, zullen de eerste aanvragen voor projectsubsidies op het nieuwe decreet behandeld worden. Ook de eerste aanvragen voor de toekenning van een kwaliteitslabel worden verwacht, niet meer alleen van musea maar ook van culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken.

Met het Cultureel-erfgoeddecreet hebben we het startsignaal gegeven voor een sterker complementair cultureel-erfgoedbeleid waarin de Vlaamse Gemeenschap, de provincies, de steden en gemeenten hun verantwoordelijkheid opnemen. Om de structurele opstart van een aantal nieuwe initiatieven mogelijk te maken werden de beschikbare middelen verhoogd.

Daarnaast zullen we de ingeslagen weg van de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang verder zetten met het afronden van enkele lopende beschermingen. Wat de Topstukkenlijst betreft werken we op dit ogenblik aan een folder, een publieksgerichte publicatie, een aanwinstencatalogus en een website om dit patrimonium bij het brede publiek bekend te maken. En met het oog op de verdere uitbouw van een pro-actief topstukkenbeleid, zal vanaf 2009 het Topstukkenfonds operationeel worden met een eerste dotatie van 300.000 euro.

Volgende tabel geeft een overzicht en prognose van de middelen voorzien voor de cultureel-erfgoedsector (globaal) in 2009 en dit in vergelijking met de cultureel-erfgoedbudgetten voor 1999 (aanvang van mijn beleidsperiode) en 2008:

	1999	2008	2009	% 09 tov 08	% 09 tov 99
Cultureel erfgoed	10.521.540	35.531.00	38.702.000	+ 9%	+ 268%

Eénmalige initiatieven

2002	FFEU	aankopen Topstukken en sleutelwerken	2.500.000
------	------	--------------------------------------	-----------

2008	Ba	omschrijving	
	HE3314D	campagne 1-euro maatregel musea	200.000
	HE3368D	subsidie steunpunt Faro	125.000
	HE4108D	Vervroegde afbetaling infrastructuurlening MuHKA	1.000.000
	HE7480D	verhoging budget aankopen Topstukken en sleutelwerken	3.000.000

De eenmalige uitgaven in 2008 voor cultureel erfgoed, in totaal voor een bedrag van 4.325.000 euro, zijn niet in deze tabel opgenomen. Het gaat hierbij om volgende uitgaven:

- 3000.000 euro voor de aankoop van topstukken;
- 1.000.000 euro voor de vervroegde afbetaling van de infrastructuurlening van het MuHKA;
- 200.000 euro besteed aan de lanceringscampagne voor de 1-euro maatregel;
- 125.000 euro als extra subsidie voor het steunpunt FARO in het kader van het nieuwe cultureel erfgoeddecreet en de erkennings- en subsidiëeringsrondes in 2008.

Voor de **aankoop van kunstwerken** hebben we in 2005 **binnen het FFEU** een budget van 2.475.000 euro laten reserveren. Het in 2008 resterende budget van 978.000 euro werd in 2008 volledig aangewend. Ook deze bedragen werd niet in bovenstaande tabel opgenomen. Deze éénmalige kredieten en middelen uit het FFEU zijn het mooiste bewijs dat het de Vlaamse overheid menens is met haar pro-actief topstukkenbeleid. De Vlaamse overheid maakt middelen vrij wanneer er zich topstukken- of sleutelwerkenopportunities voordoen.

De middelen die toegekend worden aan de cultureel-erfgoedsector in het kader van het derde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 3) zijn vanaf 2008 zichtbaar bij begrotingsopmaak.

Voor 2009, het laatste jaar van de legislatuur, voorzien we bijkomend nog 2 miljoen euro aan recurrente middelen in de cultureel-erfgoedsector te investeren. In 2009 zullen de middelen voor de cultureel-erfgoedsector verder groeien met 3.171.000 euro (kolom hierboven 2009-2008).

5.2 UITDOVENDE TOEPASSING VAN DE OUDE DECRETEN EN HET NIEUWE CULTUREEL-ERFgoedDECREET OPGESTART

5.2.1 Een terugblik 1999-2008

Via het museumdecreet (1996), decreet op de volkscultuur (1998), archiefdecreet (2002), erfgoeddecreet (2004) en thans, het geïntegreerd cultureel erfgoeddecreet (2008), werden tussen 1996 en heden, in steeds toenemende mate cultureel erfgoed-organisaties ondersteund. Musea, archiefinstellingen, documentatiecentra, organisaties volkscultuur, steunpunten en erfgoedconvenants kregen subsidies voor hun structurele werking. Projectsubsidies waren er voorzien voor internationale projecten, projecten ter versterking van de basisfuncties van musea, ontwikkelingsgerichte projecten, archiefprojecten, cultuurhistorische tentoonstellingen, periodieke publicaties, ... In 2008 kwamen daar nog eens de vzw Reproductiefonds, de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de 1 euro-subsidie bij (in voorbereiding of ten gevolge van het geïntegreerde cultureel erfgoeddecreet. In 2009 tenslotte, komen er ook provinciale cultureel erfgoedconvenants. Tussen 1999 en 2008 groeiden de aldus ingezette middelen van iets meer dan 5,8 miljoen euro naar iets meer dan 25,7 miljoen euro. Een stijging met 340%, bijna een verzesvoudiging.

	1999	2006	2007	2008	2009
toename decretaal ingezette middelen	5.848.804	21.570.000	22.935.000	25.749.000	28.832.000

5.2.1.1 *Het Decreet op de Volkscultuur van 1998*

Het decreet van 27 oktober 1998 houdende de erkenning en subsidiëring van organisaties voor volkscultuur en de oprichting van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur had tot doel de instandhouding en herwaardering van de volkscultuur te bevorderen. Het decreet omvatte drie delen, de subsidiëring van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw (VCV), de subsidiëring van landelijke organisaties voor volkscultuur en de financiële ondersteuning van een selectie van periodieke wetenschappelijke publicaties over volkscultuur en geschiedenis.

De **landelijke organisaties voor volkscultuur** zijn actief in de door het decreet gedefinieerde domeinen van de volkscultuur: heemkunde, familiekennde, volkskunde, gethematiseerde volkskunde, industriële archeologie. Uiterlijk 1 oktober 2005 konden nieuwe landelijke organisaties volkscultuur een aanvraag indienen om voor de volgende beleidsperiode (2007 - 2011) erkend en gesubsidieerd te worden. In het voorjaar van 2006 werd de beoordelingsprocedure en beslissingsprocedure doorlopen. Tevens werd beslist om de subsidiebedragen te verhogen. In 2007 ging de nieuwe beleidsperiode voor de sector volkscultuur van start. Drie nieuwe landelijke organisaties voor volkscultuur werden erkend (Tapis Plein, het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en Variaties). Daarbij werden ook de subsidies aan de tien reeds erkende organisaties voor volkscultuur gevoelig verhoogd zodat de verdere professionalisering van de sector kan worden doorgevoerd. In 2008 ging er naar de landelijke organisaties voor volkscultuur 1.093.000 euro.

In 2008 ging 82.000 euro naar de subsidies voor de periodieke wetenschappelijke publicaties over volkscultuur en geschiedenis. De Vlaamse Gemeenschap investeert hiermee in het verspreiden van kennis over de volkscultuur en de geschiedenis en ondersteunt kleinere, maar niet minder belangrijke en vaak historische verenigingen om hun wetenschappelijk werk te publiceren. Een aantal van deze tijdschriften werken ook samen met universiteiten, hogescholen, musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.10	Subsidies organisaties volkscultuur	1.175.000 euro	100%

5.2.1.2 *Het Archiefdecreet van 2002*

Het decreet van 19 juli 2002 houdende de privaatrechtelijke culturele archiefwerking (het Archiefdecreet) creëerde mogelijkheden voor zowel archiefinstellingen als erfgoedbibliotheken en documentatiecentra. Het Archiefdecreet beperkte zich uitsluitend tot de privaatrechtelijke archief- en documentatiecentra, dus niet de archieven die vanuit hun bestuurlijke dimensie gegrondvest worden. Binnen het cultureel-erfgoedbeleid wordt deze bestuurlijke dimensie voorlopig enkel gevat door integrale beleidsbenaderingen, zoals bijvoorbeeld het lokaal cultuurbeleid, de cultureel-erfgoedconvenants en de ontwikkelingsgerichte projecten met het oog op de zorg voor en de omgang met het cultureel erfgoed.

Het Archiefdecreet subsidieerde de **erkende archief- en documentatiecentra op basis van maatschappelijk-filosofische stromingen**. Het gaat om het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum (KADOC), het Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging (AMSAB, thans Amsab-ISG), het Archief-, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor het Liberalisme (Liberaal Archief) en het Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV.N). Het Archiefdecreet regelt voor deze vier archief- en documentatiecentra eveneens de

thematiek van de ex-DAC'ers. Deze vier archief- en documentatiecentra staan eveneens in voor de ontwikkeling en het beheer van de 'Archiefbank Vlaanderen'.

Het Archiefdecreet subsidieerde tevens **archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's**. Het decreet speelde hiermee in op de noden in het veld en wilde die gestructureerd wegwerken. Per beleidsperiode kon voor een vooraf afgebakende lijst van culturele thema's per thema 1 archief- en documentatiecentrum worden gesubsidieerd. Er waren in 2008 5 archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's.

Een derde groep van archief- en documentatiecentra waaraan een werkingssubsidie werd toegekend zijn drie **Nederlandstalige archieven in Brussel**: het Archief en Museum van het Vlaams leven te Brussel (AMVB), Documentatiecentrum en Archief van de Communistische Beweging (DACOB) en Vrijzinnig Studie-, Archief- en Documentatiecentrum Karel Cuypers. Hiermee wenste de Vlaamse Gemeenschap de Vlaamse aanwezigheid in Brussel te versterken. Er werden in 2008 drie Nederlandstalige archieven in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad gesubsidieerd.

Het Archiefdecreet kende tevens **projectsubsidies** toe aan projecten voor de culturele ontsluiting van privaatrechtelijke archieven, collecties uit documentatiecentra en uit bewaarbibliotheken. Ook werden projectsubsidies toegekend aan projecten voor de archivalische ontsluiting door middel van ICT. Het STCV-project van de Stadsbibliotheek Antwerpen leidt bijvoorbeeld tot een Short Title Catalogue Vlaanderen. Deze catalogus of on-line bibliografie moet een overzicht geven van alle in de 17de eeuw in Vlaanderen gedrukte publicaties. De STCV vormt de pendant van de STC-Nederland. Het STCV project heeft er mede voor gezorgd dat de erfgoedbibliotheken zichtbaarder werden. Het project zal vanaf 2009 verder gezet worden binnen de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

Op basis van het Archiefdecreet heeft de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) haar historisch archief kunnen ordenen, inventariseren en ter beschikking stellen van het publiek. Dit project verliep in samenwerking met het Amsab-ISG.

In 2008 werd een totaal bedrag van 7.665.000 euro voor de privaatrechtelijke archieven en documentatiecentra gereserveerd. Hiervan ging 513.000 euro naar projectsubsidies.

Begin 2008 leverde de VVBAD het onderzoeksrapport "Proeve voor een Vlaams Archiefdecreet" af. Het onderzoeksrapport diende ondermeer als insteek voor het verder uitwerken van een Vlaams beleid /decreet voor publiekrechtelijke archieven.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.03	Subsidies voor privaatrechterlijke archieven en documentatiecentra	7.665.000 euro	100%

5.2.1.3 Het Erfgoeddecreet van 2004

Het decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid (het Erfgoeddecreet) creëerde mogelijkheden voor musea - zowel de toekenning van een kwaliteitslabel als de subsidiëring werd er geregeld -, voor overkoepelende samenwerkingsverbanden, erfgoedconvenants en projecten.

In 1999 werd in totaal (werking- en projectsubsidies) een bedrag van 2.679.729 euro toegekend aan musea. Vanaf 2009 worden, door de implementatie van het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 enkel nog de erkende musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau rechtstreeks gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. De totale subsidie aan deze musea bedraagt in 2009, en inclusief de 1-euro maatregel, 7.663.000 euro.

De strategische doelstellingen van het erkennen en het toekennen van **werkingssubsidies aan erkende musea** zijn de kwaliteit van de museale werking verhogen en cultuurparticipatie stimuleren. Enerzijds streeft men naar een verhoogde professionaliteit die onder meer moet uitmonden in een

betere publieksontsluiting, een beter behoud, beheer en beveiliging van de musea en een betere wetenschappelijke onderbouw van de werking. Anderzijds betekent de financiële ondersteuning van de structurele werking een stimulans voor de musea. Erkenning is een kwaliteitslabel voor een professionele museumwerking.

Afhankelijk van het belang van het cultureel erfgoed, de schaalgrootte, de graad van professionaliteit, de gespecialiseerde expertise en de uitstraling van de museumwerking, werden erkende musea ingedeeld in drie niveaus met het oog op de bepaling van het forfaitaire bedrag van de werkingssubsidie. Sinds 2006 ontvingen alle erkende musea een subsidie voor de basiswerking.

In 1999 waren er op basis van het Museumdecreet 28 musea erkend. Deze musea voldeden aan minimale internationale kwaliteitscriteria, die blijvend getoetst worden. De criteria en het subsidiebedrag varieerden afhankelijk van het indelingsniveau (basis, regionaal, landelijk). Sindsdien is het aantal erkende musea gestaag toegenomen. In 2008 kregen 3 bijkomende musea een erkenning: het Memorial Museum Passchendaele 1917, de Stedelijke Musea Dendermonde en het Hopmuseum te Poperinge. Het aantal erkende musea steeg hierdoor tot 59.

Aan de musea werd in 2008 een totale werkingssubsidie van 6.163.000 euro uitgekeerd. Inclusief de 1-euro maatregel gaat het over een bedrag van 6.774.000 euro.

Bijzondere aandacht ging naar de internationale samenwerking, uitwisseling en profilering rond het rijke cultureel erfgoed in Vlaanderen. Met het oog hierop werd vanaf 2007 het samenwerkingsverband **Vlaamse Kunstcollectie vzw** structureel gesubsidieerd. Dit samenwerkingsverband tussen het Groeningemuseum Brugge, het Museum voor Schone Kunsten Gent en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, heeft de doelstelling de collecties van deze musea internationaal op de kaart te zetten en uitwisseling met andere topcollecties te stimuleren. In 2007 werd binnen de werking van de Vlaamse Kunstcollectie extra aandacht besteed aan interne collectiemobiliteit, de verzekeringsproblematiek en de zogenaamde overheidsindemniteit of staatwaarborg. De VKC kreeg in 2008 een subsidie van 268.630 euro. Sinds 2004 zet de Vlaamse overheid niet alleen in op de individuele ondersteuning van musea maar ook op de ondersteuning van samenwerkingsverbanden. Sommige musea bezitten kennis die door samenwerking met andere musea versterkt kan worden. Het Erfgoeddecreet van 2004 kende een werkingssubsidie toe aan musea die wensten samen te werken en hun kennis wensten te delen. Het S.M.A.K., MuHKA, het Museum Dhondt-Dhaenens en het Kunstencentrum Argos brachten hun kennis en expertise samen met betrekking tot behoud en beheer van kunstcreaties op elektronische en digitale dragers in de vzw **PACKED**. Deze vzw ontving in 2008 een werkingssubsidie van 101.370 euro. In 2008 diende deze organisatie een tussentijds geactualiseerd beleidsplan in.

Met **projectsubsidies ter versterking van de museale werking van erkende musea** werden initiatieven gehonoreerd die buiten de reguliere werking van een erkend museum vallen en die tegemoetkwamen aan de doelstelling om een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed te realiseren. Het betrof hier specifieke projecten op het vlak van collectiebeleid, behoud en beheer, wetenschappelijk onderzoek of publieksgerichte werking. Het ging zowel om het inhalen van achterstanden als om de ontwikkeling van nieuwe, toekomstgerichte werkmethoden. De minister kon beleidsprioriteiten stellen, waardoor op een gerichte wijze de kwaliteitsvolle uitvoering van een van de aspecten van de basisfuncties wordt bevorderd. In 2008 werden voor 967.000 euro dergelijke projectsubsidies toegekend. De minister honoreerde de voorbije jaren verschillende projecten van de Stedelijke Musea Leuven (sinds kort gekend onder de nieuwe naam M Leuven) die met deze projectsubsidies de kwaliteit van zowel de digitale inventaris als van het behoud en beheer van de collectie verbeterde. De sluiting van het museum voor de nieuwbouw en herinrichting gaf mogelijkheden om te focussen op het werk achter de schermen. Ook het Huis van Alijn werkte een aantal achterstanden weg met deze projectsubsidies. De projectsubsidies gaven de mogelijkheid aan het Huis van Alijn om de werking te versterken en een rol uit te bouwen die een meerwaarde betekent voor Vlaanderen.

Het roerend en immaterieel cultureel erfgoed is slechts in beperkte mate ondergebracht in musea, archieven, documentatiecentra en bewaarbibliotheken. Het is ook niet wenselijk in alle gevallen een bewaarinstelling als een eindbestemming te zien, aangezien artefacten steeds betrekking blijven hebben op de maatschappij. Naast dergelijke erfgoedinstellingen dienen ook andere verenigingen en

initiatieven die zorg dragen voor cultureel erfgoed te worden ondersteund en uitgebouwd. In een beleidsveld waar nog zoveel in beweging is, komt het erop aan ruimte te laten voor projectwerking. Via de **ontwikkelingsgerichte projecten** werd de nadruk gelegd op het belang van het project in de ontwikkeling van de culturele erfgoedinstelling of van het cultureel erfgoedveld in het algemeen. Vanuit de aard van de ontwikkelingsgerichte projecten konden gemeenten zich voorbereiden op het sluiten van een erfgoedconvenant, konden musea en andere erfgoedinstellingen zich voorbereiden op een overkoepelend samenwerkingsverband en konden binnen het domein van de volkscultuur en binnen de privaatrechtelijke archievensector nieuwe actoren zich voorbereiden op een volgende beleidsperiode. Ontwikkelingsgerichte projecten werden ingediend vanuit alle subsectoren van het cultureel-erfgoedveld. Sociaal gerichte cultureel-erfgoedprojecten vielen eveneens onder deze regeling. Door toegankelijke, laagdrempelige en uitnodigende werkingen op te zetten werden andere doelgroepen bereikt. In 2008 werd er een bedrag van 1.600.000 euro toegekend aan ontwikkelingsgerichte projecten cultureel erfgoed.

In 2008 kenden we zo een subsidie toe aan Tapis Plein vzw voor de projectaanvraag 'Nooit Genoeg'. 'Nooit Genoeg' is een ontwikkelingsgericht project omtrent verzamelen en verzamelaars in Vlaanderen. Het bestaat enerzijds uit een onderzoekstraject en anderzijds uit een ontsluitingstraject. Dit laatste omvat een experimentele erfgoedtentoonstelling, een studiedag, een begeleidend pakket van educatieve workshops en een duo-publicatie.

Expertisecentrum DAVID diende in 2008 een projectaanvraag in voor de derde fase van 'Digitaal Depot: DAVID-onderzoek Kwaliteitseisen voor 'digital born' erfgoed zodat dit ter bewaring kan worden aangeboden aan een digitaal erfgoeddepot'. Dit project doet onderzoek naar langetermijnbewaring van digitale objecten (websites, emails, blogs van kunstenaars en dichters, etc). In de laatste fase van dit project ontwikkelt men verder tools voor een prototype en werkt men aan de redactie van een handleiding, publicaties en een publieksmoment. We kenden een subsidie toe voor het finaliseren van dit driefasig ontwikkelingsgerichte project.

Het Cultureel Erfgoeddecreet van 2004 voorzag ook een afdeling **internationale projecten**. Het internationaal beleid is erop gericht om de internationale samenwerking, uitwisseling en expertisevorming aan te moedigen, de bevolking in Vlaanderen goede mogelijkheden te geven tot internationale cultuurbeleving en de Vlaamse actoren en het cultureel erfgoed kansen te geven in het buitenland alsook de internationale uitstraling van Vlaanderen te versterken. In 2008 ging er 200.000 euro naar internationale projecten. De projecten hebben betrekking op alle sectoren van het cultureel erfgoed. Twee voorbeelden illustreren dit: het project 'Religie en Colonisatie – Congo 2010. Mondelinge bronnen aangaande de receptie en perceptie van Westerse religieuze opvattingen en praktijken in Congo en Rwanda, 1885-1960' van KADOC vzw situeert zich in de mondelinge geschiedenis. Terwijl het project 'Heritage Care through Active Citizenship, and vice versa' van Heemkunde Vlaanderen vzw gaat over een Europese conferentie over, voor en door middenveldorganisaties voor cultureel en onroerend erfgoed in Europa. Het is een bottom-up initiatief voor het brede Vlaamse middenveld voor cultureel en onroerend erfgoed.

Cultuurhistorische tentoonstellingen maken het cultureel erfgoed rijker door de samenhang die ze voorstellen en de nieuwe inzichten die ze bieden. Ze kunnen worden georganiseerd door een archief of een historische vereniging. Ze kunnen doorgaan in musea, culturele centra, kunsthallen of op een andere publiek toegankelijke plaats in een stad of gemeente. Deze subsidielijn wilde dergelijke kwalitatieve initiatieven tot ontsluiting van het cultureel erfgoed, met een meer dan regionaal belang, ondersteunen. De realisatie van dergelijke cultuurhistorische tentoonstellingen met grote uitstraling, met een gedegen wetenschappelijke onderbouwing, met aantrekkelijke en educatieve presentatie en promotie vraagt een deskundige aanpak. In 2008 ging er 528.000 euro naar deze cultuurhistorische tentoonstellingen.

In de eerste jaarhelft van 2008 kenden we een subsidie toe aan de projectaanvraag van ARTES voor de cultuurhistorische tentoonstelling 'Rogier van der Weyden 1400-1464 – de passie van de meester'. De tentoonstelling wil op de eerste plaats de beeldtaal van Rogier van der Weyden definiëren in confrontatie met kunst van tijdgenoten en navolgers. Daarnaast wordt met deze tentoonstelling het museum van Leuven, 'M', internationaal op de kaart gezet.

Een ander voorbeeld van een cultuurhistorische tentoonstelling is ‘Chiro 75’, aangevraagd door Chirojeugd Vlaanderen. De Chiro bestaat 75 jaar en zet ter gelegenheid van dit jubileum een reizende tentoonstelling op die reflecteert over de eigenheid van de organisatie, de evidente maatschappelijke functies die ze vervult en het sociaal draagvlak waarop de werking berust. De tentoonstelling is gebaseerd op nationaal materiaal en materiaal uit de lokale afdelingen en immaterieel erfgoed. Ook aan dit project kenden we een subsidie toe.

Om vanuit onderlinge samenwerking nieuwe dynamieken en initiatieven in het lokale culturele erfgoedveld te stimuleren werd het instrument van **de cultureel-erfgoedconvenants** - afspraken-regelingen tussen de Vlaamse Gemeenschap en steden/gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten- ontwikkeld. Dit instrument speelt een versterkende rol in de uitbouw van een impulsbeleid ten aanzien van de gemeenten. Het is gericht op een kwalitatieve verbetering van het behoud, het beheer en de ontsluiting van het lokale cultureel erfgoed. Het doel van de culturele erfgoedconvenant is om het cultureel erfgoed ‘gebruiksklaar’ te maken, om de maatschappelijke plaats ervan te versterken én het beheer ervan te verbeteren. Cultureel erfgoed wordt in de cultureel-erfgoedconvenants benaderd als een meerwaarde voor de hele lokale gemeenschap. Die band met de gemeenschap wordt het uitgangspunt, de technische beslissingen (inventarisatie, restauratie,...) liggen in het verlengde daarvan.

In 2000 waren er 3 experimentele culturele erfgoedconvenants met de steden Brugge, Gent en Antwerpen. Dit instrument werd met de jaren verder uitgebreid. Op basis van het Cultureel Erfgoeddecreet werden voor de beleidsperiode 2005-2008 11 culturele erfgoedconvenants gesloten. Voor de beleidsperiode 2006-2008 werden twee nieuwe culturele erfgoedconvenants gesloten, met het samenwerkingsverband Meetjesland en de stad Sint-Truiden. Voor de beleidsperiode 2007 - 2008 werd één nieuw erfgoedconvenant goedgekeurd, nl. met het intergemeentelijk samenwerkingsverband Mijnstreek. Voor 2008 werden bijkomend twee cultureel-erfgoedconvenant gesloten: met de projectvereniging TERF en met de stad Turnhout. Met de VGC liep voor het twetalige gebied Brussel-Hoofdstad een cultureel-erfgoedconvenant voor 2007-2011.

Voor de cultureel-erfgoedconvenants werd in 2008 een totaal bedrag van 4.540.000 euro vrijgemaakt. De cultureel-erfgoedcellen, die als trekkers gelden bij de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant, stemmen hun werking ook inhoudelijk op elkaar af. Deze afstemming gebeurde onder begeleiding van FARO en resulteerde ook in een aantal gemeenschappelijke projecten. “Expo ’58: Back to the Future” was het resultaat van een intensieve samenwerking tussen de verschillende cultureel-erfgoedcellen. Het boek “Expo ’58. Het wonderlijke feest van de fifties” van Annick Lesage, een website www.expo58.eu en verschillende lokale tentoonstellingen zijn hiervan het resultaat.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.01	Subsidies Musea en subsidie versterking basisfuncties van de musea	7.500.000 euro	100%
HE 33.02	Subsidies projecten cultureel erfgoed (Cultuurhistorische tentoonstellingen, Internationale projecten, Ontwikkelingsgerichte projecten)	2.328.000 euro	100%
HE 43.01	Subsidies voor Culturele Erfgoedconvenants	4.540.000 euro	100%
HE 33.14	Subsidies met het oog op toegang tot de musea voor de prijs van 1 euro	811.000 euro	100%

5.2.1.4 Het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 integreert het Decreet op de Volkscultuur van 1998, het Archiefdecreet van 2002 en het Erfgoeddecreet van 2004.

Het Cultureel-erfgoeddecreet dat op 23 mei 2008 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd, kwam tot stand na overleg en uitgebreide consultatie van het cultureel-erfgoedveld. Verschillende

stuurgroepen werden betrokken, overleg met verschillende overheden georganiseerd. Internationale tendensen en ontwikkelingen werden in het Cultureel-erfgoeddecreet verankerd. Het decreet zet in op twee strategische doelstellingen: vanuit een geïntegreerde en integrale aanpak het behoud en het beheer van of de zorg voor het cultureel erfgoed stimuleren en vanuit een geïntegreerde en integrale aanpak de ontsluiting van het cultureel erfgoed voor het publiek mogelijk maken.

Binnen een integrale aanpak gaan de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed steeds samen en versterken ze elkaar. Deskundigheidsbevordering en kennisdeling door samenwerking binnen een netwerk van cultureel-erfgoedorganisaties en –actoren is hiervoor een sleutelbegrip. Vanuit een geïntegreerder aanpak, door samenwerking met andere organisaties binnen andere beleidsdomeinen zoals toerisme, ruimtelijke ordening, onroerend erfgoed, onderwijs, de kunsten, het sociaal cultureel werk, vrije tijd en recreatie kan de interesse voor het cultureel erfgoed en dus ook het maatschappelijk draagvlak voor een cultureel-erfgoedbeleid versterkt worden.

Het decreet wil bijdragen aan het tot stand brengen van deze netwerken en samenwerking, aan de verdere ontwikkeling van de verschillende cultureel-erfgoedpraktijken. Om een dergelijk integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid te kunnen uitbouwen ligt het voor de hand dat de sector aangestuurd en ondersteund wordt door één decreet dat:

- een coherent instrumentarium met gelijklopende technische procedures bevat;
- de bestaande instrumenten verfijnt en beter op elkaar en op de noden van het veld afstemt opdat deze effectiever en efficiënter kunnen ingezet worden;
- een antwoord biedt op nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen;
- impulsen geeft voor de culturele archiefwerking ook van stads-, gemeente- en provincie-archieven door het erkennen van een kwaliteitsvolle cultureel-erfgoedwerking en door het toekennen van projectsubsidies aan deze archiefinstellingen voor hun culturele werking;
- impulsen geeft voor erfgoedbibliotheken door het erkennen van een kwaliteitsvolle werking en door een instrument ter ondersteuning van de zorg voor en de ontsluiting van cultureel erfgoed van erfgoedbibliotheken op te starten;
- een verdere stap zet in de uitbouw van een complementair cultureel-erfgoedbeleid met de steden en gemeenten en provincies door het sluiten van een protocol van akkoord, het ondersteunen van het lokaal cultureel-erfgoedbeleid en de regionale depotwerking;
- de groeikansen van de cultureel-erfgoedsector versterkt via werking- en projectsubsidies;
- werk maakt van een vermindering van de administratieve lasten.

2008 was het jaar waarin het Cultureel-erfgoeddecreet de volledige procedure voor goedkeuring doorliep. Een aantal mijlpalen:

- 22 december 2007: principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering van het voorontwerp van decreet houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid, kortweg het Cultureel-erfgoeddecreet;
- 22 februari 2008: definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering van het voorontwerp van het Cultureel-erfgoeddecreet;
- 17 april 2008: bespreking van het voorontwerp in de commissie Cultuur van het Vlaams Parlement;
- 14 mei 2008: plenaire stemming van het Cultureel-erfgoeddecreet in het Vlaams Parlement;
- 23 mei 2008: bekrachtiging van het Cultureel-erfgoeddecreet door de Vlaamse Regering;
- 4 augustus 2008: publicatie van het Cultureel-erfgoeddecreet in het Belgisch Staatsblad.

Op 18 juli 2008 keurde de Vlaamse Regering het eerste uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet goed. Dat uitvoeringsbesluit legt nadere regels vast voor de toekenning van werkingssubsidies aan landelijke cultureel-erfgoedorganisaties en van subsidies voor cultureel-erfgoedprojecten. Dit besluit van de Vlaamse Regering legt eveneens de regels vast voor de advisering van aanvragen.

In 2008 werd ook het protocol van akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) voorbereid,

opgesteld en goedgekeurd. Dat protocol diende als basis voor het tweede uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet. Het tweede besluit bevat in hoofdzaak de nadere specificaties voor het toekennen van het kwaliteitslabel aan musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken en voor de indeling van musea en culturele archiefinstellingen.

In 2008 werd ook het protocol tussen het beleidsdomein bevoegd voor het cultureel (roerend en immaterieel) erfgoed en het beleidsdomein bevoegd voor het onroerend-erfgoedbeleid voorbereid.

In het Cultureel-erfgoeddecreet zetten we in op één steunpunt voor het cultureel erfgoed, de erkenning van de kwaliteitsvolle werking van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties, het versterken van een complementair beleid, het toekennen van een variabele subsidie aan landelijke cultureel-erfgoedorganisaties op basis van een beleidsplan; ondersteunen we naast collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties ook dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties, geven we een structurele subsidie voor het beheer van de Archiefbank Vlaanderen, voor een samenwerkingsverband van erfgoedbibliotheken en voor een samenwerkingsverband voor de versterking van de internationale positie van kunstcollecties; verruimen en versterken we de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid; ondersteunen we de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het verhelpen van de grote noden aan depots en stemmen we de verschillende projectsubsidies op elkaar af.

Belangrijke vernieuwingen werden met de implementatie van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet in gang gezet. Het decreet zet in op de ondersteuning van nieuwe ontwikkelingen die zich de laatste jaren in het cultureel-erfgoedveld voordeden en nog zullen voordoen.

- Via de introductie van **het begrip ‘cultureel erfgoedgemeenschap’**, in navolging van de principes van de kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving, kortweg de Conventie van Faro (2005), krijgen cultureel-erfgoedgemeenschappen, groepen van organisaties of personen die een bijzondere waarde hechten aan cultureel erfgoed, een centrale plaats in het nieuwe decreet. Deze introductie moet er toe leiden dat nog meer (groepen van) mensen zich bij het cultureel erfgoed betrokken voelen.
- Met één performant steunpunt, FARO. **Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed** werd alle specifieke expertise over cultureel erfgoed samengebracht, niet alleen ten dienste van de cultureel-erfgoedorganisaties maar ook ten dienste van de lokale en provinciale besturen en beheerders van cultureel erfgoed.
- **Complementariteit tussen bestuursniveaus** wordt in het cultureel-erfgoedveld een belangrijk principe. In 2008 krijgen de gesprekken met de VVSG en de VVP over het complementair beleid een concrete invulling in een protocol van akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten met afspraken over:
 - het toekennen van een kwaliteitslabel aan musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken;
 - de nadere specificaties voor de indeling van musea en culturele archiefinstellingen;
 - een structureel overleg op ambtelijk niveau en een doorgedreven informatie-uitwisseling.
- De verschillende bestuursniveaus worden aldus sterker geresponsabiliseerd voor de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties op hun niveau.
- De **erkenning, via de toekenning van een kwaliteitslabel**, werd uitgebreid van musea tot ook de culturele archiefinstellingen en de erfgoedbibliotheken. Dergelijke erkenning moet een nieuwe boost geven aan de werking van instellingen die niet altijd en overal de erkenning krijgen die ze verdienen.
- Zoals ondertussen welbekend, achten we het essentieel dat **jongeren** de kans krijgen veelvuldig deel te nemen aan culturele activiteiten. Zeker voor het bezoek aan musea en tentoonstellingen is de financiële drempel voor jongeren een belangrijke hinderpaal. Binnen de Europese ministerraad werd reeds een aantal keren gediscussieerd over de toegankelijkheid van de musea voor jongeren voor de prijs van 1 euro. Een eerste financiële raming liet zien dat met een beperkte financiële input voor de landelijk erkende musea het **1-euro-principe** relatief makkelijk kon worden

ingevoerd. In het Cultureel-erfgoeddecreet is de compensatie voor het inkomstenverlies uit de toegang voor -26-jarigen voor maximum 1 euro voor musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau, decretaal verankerd. Afspraken hierover werden in de beheersovereenkomst met elk individueel museum afgesproken.

- Cultureel erfgoedorganisaties die een werking ontplooiën van landelijk of internationaal niveau kunnen rekenen op ruimere ondersteuning binnen een **werkingssubsidie** voor het geheel van de werking op basis van een beleidsplan voor 5 jaar. In dat beleidsplan worden ook jaarlijkse projecten ingecalculeerd. Op deze wijze wordt de planlast sterk verminderd.
- Vanuit de groeiende dynamiek in het cultureel-erfgoedveld, vanuit de wil tot samenwerking, door meer vraag naar gespecialiseerde knowhow en door steeds complexere noden, worden voor het cultureel-erfgoedveld relevante expertises ontwikkeld. Sommige organisaties richten zich op het inzetbaar maken van deze expertise voor het volledige cultureel-erfgoedveld. Dit werd verankerd in het nieuwe instrument van **landelijke expertisecentra**. Het zijn dienstverlenende organisaties die zich inzetten om rond een bepaalde erfgoedspecialisatie (bijv. digitalisering, cultureel erfgoed en recht, ...) of rond een bepaald thema (bijv. architecturaal archivalisch erfgoed, kerkelijk cultureel erfgoed) de actoren in het veld te begeleiden en internationale expertise binnen te brengen. **Landelijke cultureel-erfgoedorganisaties voor volkscultuur** zijn evenzeer dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties. Ze onderscheiden zich doordat hun netwerk of hun cultureel-erfgoedgemeenschap bestaat uit verenigingen van voornamelijk vrijwilligers die met de cultuur van alledag bezig zijn of focussen op bepaalde historische praktijken zoals de familiekunde of de heemkunde. Ook van landelijke collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties - musea en culturele archiefinstellingen ingedeeld bij het Vlaamse niveau – verwachten we dat ze hun expertise ter beschikking te stellen van het brede veld. Het ter beschikking stellen gebeurt op een actieve en receptieve manier.
- **Projectsubsidies** worden in eerste instantie voorbehouden voor die organisaties die niet structureel ondersteund worden en die projecten met een Vlaamse relevantie (inhoudelijk, naar voorbeeldwerking of naar bereik) realiseren. Projectsubsidies kunnen ook worden toegekend aan culturele projecten van publieke archieven. Dit was tot op heden niet mogelijk.
- Uit de studieopdracht “Het in kaart brengen van de sector bewaarbibliotheken in Vlaanderen” van 2003 bleek dat er in Vlaanderen meerdere topcollecties aanwezig zijn op het vlak van documentair erfgoed en dat een beleid rond deze collecties nog quasi onbestaande was. Met het nieuwe decreet speelt de Vlaamse overheid in op deze noden. De **Vlaamse Erfgoedbibliotheek**, een samenwerkingsverband van een aantal toonaangevende spelers in Vlaanderen, moet zorgen voor de ontwikkeling en uitwisseling van expertise rond de conservatie, restauratie en ontsluiting van de historisch waardevolle collecties. Op het vlak van collectiebeleid zal het samenwerkingsverband ook zorgen voor een consequente afstemming. Op deze manier kunnen de middelen efficiënter en effectiever ingezet worden.
- De **Archiefbank Vlaanderen** krijgt een structurele onderbouw.
- Er wordt nog steviger ingezet op **samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering** en positionering van de Vlaamse kunstcollecties. Vandaag zijn op dat terrein drie actoren aan het werk: de Vlaamse Kunstcollectie vzw, het Platform voor Hedendaagse Kunst in Vlaanderen (‘Collecting Flanders’) en Lukas vzw Arts in Flanders. Een doorgedreven samenwerking tussen deze actoren is wenselijk en kan leiden tot een grotere efficiëntie voor elk van de drie organisaties en de betrokken collectiebeherende instellingen. Via het opzetten en uitvoeren van een actieplan onder leiding van een ‘facilitator’ met internationaal en inhoudelijk profiel, aangestuurd door het agentschap, zal werk gemaakt worden van een gecoördineerde marketing en promotie van de belangrijkste kunstcollecties en onze topstukken, zowel in binnen- als in buitenland. Als structurele partner werd Bozar betrokken als internationale toonplek in Brussel.
- Het bestaande succesvolle instrument van **de cultureel-erfgoedconvenants met gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de VGC** is inhoudelijk vernieuwd en verbreed. Aan de gemeentebesturen, de VGC of de samenwerkingsverbanden wordt gevraagd het hele cultureel-erfgoedveld op hun grondgebied in beeld te brengen. Met het oog op planlastvermindering en een betere beleidsplanning verloopt het planningstraject voor het lokaal

cultuurbeleidsplan en het lokaal cultureel-erfgoedbeleidsplan voortaan gelijktijdig. Het cultureel-erfgoedbeleidsplan wordt als addendum of als afzonderlijk hoofdstuk ingevoegd in het lokaal cultuurbeleidsplan. Binnen de cultureel-erfgoedconvenants blijven de cultureel-erfgoedcellen vanzelfsprekend een voorname rol spelen. Via de **cultureel-erfgoedfora** zal het verhaal van de stad verteld worden vanuit innovatieve concepten waarbij diverse cultureel-erfgoedpraktijken met elkaar in verbinding worden gebracht. Antwerpen, Brugge, Gent en de VGC nemen hierin opnieuw een pioniersrol op.

- Niet alleen met de lokale besturen maar ook met **de provincies** werden vanaf 2009 **cultureel-erfgoedconvenants** gesloten. Aan deze convenants is eveneens een werkingssubsidie gekoppeld waarmee de provincies kunnen inzetten op twee sporen. Ten eerste op de ondersteuning van musea ingedeeld bij het regionale niveau. Ten tweede kunnen de provincies deze werkingssubsidie gebruiken voor hun coördinerende rol met betrekking tot de depotproblematiek. Rekening houdend met de noden van de vele cultureel-erfgoedactoren (inclusief de lokale besturen) en het cultureel erfgoed op hun grondgebied tekenen de provincies een traject uit voor het oplossen van de depotproblematiek. De provincies ontvangen niet alleen een werkingssubsidie hiervoor. De vrijgekomen subsidies voor aanvullende tewerkstelling worden geheroriënteerd naar de depotproblematiek. De VGC krijgt de expliciete taak om deze regiefunctie voor de depotproblematiek in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad op zich te nemen.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.13	Subsidies vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek	75.000 euro	100%
HE 33.14	Subsidies met oog op toegang tot musea voor 1 euro	811.000 euro	100%
HE 33.68	Subsidies Vlaams Steunpunt Cultureel Erfgoed	1.830.000 euro	100%

5.2.1.5 Beslissingen genomen in 2008

- 2008 was het laatste jaar van de museale beleidsperiode. Alle erkende **musea** die een werkingssubsidie wensten te ontvangen voor de museumwerking vanaf 2009 hebben een beleidsplan ingediend. De bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie gebeurde op basis van een indeling bij het basis/ lokale niveau, het regionale niveau of het landelijke/ Vlaamse niveau. De Vlaamse Gemeenschap subsidieert enkel nog musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau. De verantwoordelijkheid voor musea ingedeeld bij het lokale niveau ligt nu bij de steden en gemeenten, die voor musea ingedeeld bij het regionale niveau bij de provincies. In het decreet zijn voor beide laatste categorieën garanties en overgangsmaatregelen voorzien: zij ontvangen nog een werkingssubsidie van respectievelijk 12.500 euro en 50.000 euro voor de beleidsperiode 2009-2014. De Vlaamse Regering besliste voor musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau over een variabele werkingssubsidie voor de beleidsperiode 2009-2013.
- 2008 was eveneens het laatste jaar van de beleidsperiode voor de **cultureel-erfgoedconvenants**. Alle gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een convenant was gesloten dienden, samen met 4 nieuwe gemeenten of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (Aalst, Lier, Halle en Kempens Karakter), een aanvraag in. Drie gemeenten zochten ook omliggende gemeenten aan om mee te stappen in een gemeenschappelijk lokaal cultureel-erfgoedbeleid en dienden een aanvraag in als intergemeentelijk samenwerkingsverband. Het gaat om de stad Ieper die als deel van CO7, de stad Tongeren als deel van de projectvereniging Haspengouw – Voeren en Turnhout als partner van de Noorderkempen een aanvraag indienden. Deze cultureel-erfgoedconvenants volgen een aantal principes van het Cultureel-erfgoeddecreet. Zo besliste de Vlaamse Regering om de subsidie aan Antwerpen, Gent en Brugge te verhogen voor de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum;
- Nog voor het einde van 2008 diende ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie een aanvraag voor de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum in;

- Door de ondersteuning van de steden Antwerpen, Gent en Brugge bij de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum speelt de Vlaamse Gemeenschap in op een nieuwe ontwikkeling waarvan de eerste stappen in deze drie steden werden gezet met respectievelijk het MAS, het STAM en het Bruggemuseum. De verhoogde aandacht voor het verhaal van de stad of streek of voor het lokale, verteld aan de hand van het cultureel erfgoed dat in de stad wordt bewaard vormt de basis voor de ontwikkeling van het nieuwe instrument cultureel-erfgoedfora. Een cultureel-erfgoedforum is een expertisekern over en voor de geschiedenis van de stad of streek, het creëert kansen voor alle actoren binnen de stad of streek door een open programmering en door een open presentatieplek te vormen.

In de tweede jaarhelft van 2008 ging het initiatief van start waarbij jongeren onder 26 jaar voor maximum **1 euro toegang** krijgen tot de erkende musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau en tot de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Dit 1-eurotarief geldt zowel voor binnen- als buitenlandse jongeren en betreft zowel bezoeken aan vaste collecties als aan tijdelijke tentoonstellingen. De maatregel bleek al snel een groot succes te zijn. Reeds in de grote vakantie merkten de musea een duidelijke toename van het aantal jonge bezoekers. Het In Flanders Fieldsmuseum zag een stijging van de individuele bezoeken door kinderen en jongeren met meer dan 16% tegenover de zomer van 2007. De bezoekersaantallen van de stedelijke musea Antwerpen stegen met meer dan 13%. Ook in de Brugse musea en het Openluchtmuseum Bokrijk was er een opmerkelijke toename van het aantal jonge bezoekers. Jammer genoeg is er nog niet voor alle musea informatie beschikbaar.

De bedoeling van deze maatregel is niet alleen het verlagen van de financiële drempel van het museumbezoek. Het is ook de bedoeling dat jongeren musea leren kennen als een leuke en inspirerende plek. Om dit te bereiken wordt niet alleen een op jongeren gerichte toelidings- en communicatiecampagne gevoerd, maar zetten de musea ook en vooral nadrukkelijker in op specifieke kinder- en jongerenwerking. De prijs alleen verlagen volstaat natuurlijk niet. Wie de jongeren wil bereiken, moet ook een aanbod hebben dat hen aanspreekt.

De musea worden natuurlijk gecompenseerd voor het inkomstenverlies dat ze leiden door het invoeren van de maatregel. Dit inkomstenverlies bedraagt ongeveer een miljoen euro. Gezien het grote succes van de maatregel lijkt deze kost meer dan verantwoord. Onderzoeken wijzen immers uit dat wie jong gewend is naar musea te gaan, dat op latere leeftijd ook zal blijven doen. Zeker op lange termijn betekent deze investering dus voor iedereen een win-winsituatie.

Amusee-Vous heeft voor de toelidings- en communicatiecampagne een bedrag van 200.000 euro ontvangen. Voor de compensatie aan landelijk ingedeelde musea is er in 2008 een bedrag van 434.000 euro voorzien. Voor Brussel zijn de tentoonstellingen in BOZAR in de maatregel opgenomen voor een compensatie van 177.000 euro. Dit laatste bedrag dient tevens voor de compensatie in 2008 als 2009.

HE 33.14 Subsidies met het oog op toegang tot musea voor 1 euro 2008: 811.000 euro

En tenslotte werden er al een aantal beslissingen genomen in het kader van het Cultureel-erfgoeddecreet. Vaak bouwen deze voort op beslissingen genomen in 2007 en geïmplementeerd in 2008.

Vooreerst stelde ik **de nieuwe adviescommissie en de beoordelingscommissies** samen die mij advies moeten geven over alle dossiers die ingediend worden op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet. Het gaat om volgende commissies:

- de adviescommissie Cultureel-erfgoed
- de beoordelingscommissie Landelijke Cultureel-erfgoedorganisaties Volkscultuur en Landelijke Expertisecentra voor Cultureel Erfgoed,
- de beoordelingscommissie Collectiebeherende Cultureel-erfgoedorganisaties,
- de beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedconvenants,
- de beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten.

Als overgangsbepaling hebben de leden een mandaat van twee jaar, nadien van vijf jaar.

- Verder bouwend op de fusie van de twee steunpunten ingezet in 2007 en in 2008 begonnen als één nieuwe vzw, beslist de Vlaamse Regering uiterlijk 1 december 2008 over de hoogte van de werkingssubsidie, op basis van het beleidsplan dat FARO, Vlaams **steunpunt voor cultureel erfgoed**, indiende voor de rest van de beleidsperiode die afloopt op 31 december 2011;
- De subsidie voor de **Vlaamse Erfgoedbibliotheek** vzw wordt decretaal verankerd door de goedkeuring van het in september ingediende beleidsplan uiterlijk 1 december 2008. Een subsidie van 300.000 euro is voor 2009 voorzien;
- Aan de beheerders van **Archiefbank Vlaanderen** vzw wordt eveneens een decretaal verankerde werkingssubsidie toegekend op basis van het ingediende beleidsplan. De vier oprichters – en tot op vandaag de beheerders van de Archiefbank – hebben een rechtspersoon opgericht. Hierdoor functioneert de Archiefbank onafhankelijker, ontstaat er een één op één relatie tussen de Vlaamse Gemeenschap en de beheerder van de databank waar ze eigenaar van is.

Ook voor de **organisaties volkscultuur**, het nieuwe instrument van de **landelijke expertisecentra** en de **periodieke cultureel-erfgoedpublicaties** was er de mogelijkheid om een overstap te maken naar het nieuwe decreet. Er werden in totaal 20 dossiers ingediend waarover de Vlaamse Regering nog voor het einde van 2008 beslist.

Alle **projectsubsidies** worden voor 2009 samengevoegd en staan op één basisallocatie.

5.2.2 Prognose 2009

In 2009 treedt het Cultureel-erfgoeddecreet volledig in werking. De beslissingen genomen in het najaar van 2008 krijgen uitvoering.

In 2009 bouwen 19 **musea** ingedeeld bij het Vlaamse niveau hun werking verder uit. Elk van deze musea neemt een bepaalde taak op zich binnen het cultureel-erfgoedveld, ze functioneren als expertisecentra en stellen hun kennis actief te beschikking. Via de beheersovereenkomst worden deze musea bovendien ook aangestuurd om, naast de uitbouw van de basisfuncties, invulling te geven aan interculturaliteit en cultuureducatie. Bij de musea voor schone en hedendaagse kunsten zal ook de nadruk gelegd worden op de complementariteit met de werking van de Vlaamse Kunstcollectie of Collecting Flanders, en hun deelname aan de uitvoering van de ‘Internationale profilering en promotie van de Kunstcollecties Vlaanderen’.

Uiteraard nemen deze musea ook allemaal deel aan de 1-euro maatregel en verschaffen ze dus toegang aan -26-jarigen voor maximum 1 euro. Het inkomstenverlies is gecompenseerd in de werkingssubsidie. Vanaf 2009 wordt deze maatregel structureel verankerd in de beheersovereenkomsten met de musea voor de beleidsperiode 2009 - 2013. In het midden van de beleidsperiode wordt wel een evaluatie van de maatregel gepland.

De omschakeling naar het Cultureel-erfgoeddecreet zorgt ook voor een herinrichting van het cultureel-erfgoedveld. Ze resulteert in sterkere samenwerkingsverbanden, netwerken en zelfs fusies. Zo fusioneerde het Sportmuseum Vlaanderen en het Centrum voor Sportcultuur; in Oostende wordt een samenwerkingsverband tussen het PMMK en het Stedelijk Museum Oostende in een ‘Kunstmuseum aan zee’ voorbereid. Er wordt ook gedacht aan een ver doorgedreven samenwerking tussen de musea voor schone kunsten, lid van de vzw Vlaamse Kunstcollectie. In het bijzonder wordt gezocht naar een sterkere samenwerking tussen het KMSKA en het Museum voor Schone Kunsten te Gent

Voor de musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau wordt in totaal een bedrag van 7.663.000 euro vrijgemaakt.

Met betrekking tot de **internationale profilering en promotie van de Kunstcollecties Vlaanderen** zullen we, in uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet, in het voorjaar van 2009 een ontwerp van beslissing voorleggen aan de Vlaamse Regering voor de ondersteuning van één of meerdere samenwerkingsverbanden die zich binnen het cultureel-erfgoedveld toeleggen op de internationale profilering van de kunstcollecties in Vlaanderen. De Vlaamse Kunstcollectie vzw, de structurele verankering van het samenwerkingsverband van hedendaagse kunstmusea (Collecting Flanders) en van Lukas vzw, Arts in Flanders, behoren hiertoe.

De erkende musea ingedeeld bij het regionale niveau hebben de garantie dat zij vanaf 2009 worden gesubsidieerd door de **provincies**. De provincies krijgen vanaf 2009 een werkingssubsidie ter

versterking van het cultureel-erfgoedbeleid dat ze voeren. In de overgangsbepalingen van het Cultureel-erfgoeddecreet is opgenomen dat de provincies tot en met 2014 deze middelen moeten gebruiken voor de versterking van de regionale musea. Deze werkingssubsidie aan de provincies zal in het voorjaar van 2009 worden toegekend op basis van een beleidsplan waarin naast de ondersteuning van deze regionale musea ook de ontwikkeling van een **depotbeleid** centraal moet staan. In 2010 zal namelijk op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet de normalisering, en bijgevolg heroriëntering van de subsidies voor aanvullende tewerkstelling (de zogenaamde ex-DAC'ers) gebeuren. Deze middelen zullen we, nog in 2009, op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet, toekennen aan de provincies voor de uitbouw van een depotbeleid. Over de resultaten die de provincies moeten bereiken zullen we in 2009 een cultureel-erfgoedconvenant sluiten met elk van deze provincies. Dat convenant bouwt verder op het beleidsplan maar ook op het protocol dat is gesloten met de VVSG en de VVP.

Los van de middelen bedoeld voor het depotbeleid wordt voor de provincies een bedrag van 1.140.000 euro voorzien.

De normalisering van de subsidies voor aanvullende tewerkstelling gebeurt niet alleen op basis van de hierboven aangehaalde piste. Een eerste normalisering gebeurt door reeds vanaf 2009 deze subsidie, wanneer ze worden toegekend aan een organisatie die ook een werkingssubsidie krijgt op basis van één van de erfgoeddecreet, toe te voegen aan deze werkingssubsidie.

De erkende musea, die geen werkingssubsidie krijgen op basis van één van de erfgoeddecreten kunnen in 2009 een dossier indienen met de vraag de subsidie voor de niet beschermde werknemers te behouden. In juni volgend jaar nemen we hierover een beslissing.

Vanaf 2009 ontplooiën 62 **steden en gemeenten** hun lokaal cultureel-erfgoedbeleid via de uitvoering van 17 nieuwe **cultureel-erfgoedconvenants** voor de beleidsperiode 2009-2014. Het gaat over het verder zetten van 13 bestaande cultureel-erfgoedconvenants. Ieper en Turnhout maakten van de gelegenheid gebruik om afstemming te zoeken van hun cultureel-erfgoedbeleid met omliggende gemeenten en dienden een aanvraag in als intergemeentelijk samenwerkingsverbanden, respectievelijk CO7 en Noorderkempen. Er worden ook 2 nieuwe convenants gesloten, met een stad (Aalst) en met een intergemeentelijk samenwerkingsverband (Kempens Karakter). In totaal wordt voor deze nieuwe beleidsperiode een bedrag van 5.329.006 euro voorzien, dit betekent 1.090.000 euro extra.

De erkende musea ingedeeld bij het lokale niveau ontvangen vanaf 2009, nog gedurende één beleidsperiode en bij wijze van overgangsmaatregel, een werkingssubsidie van 12.500 euro. Voor musea gelegen in een gemeente waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten wordt deze subsidie toegevoegd aan de middelen voor het convenant. In het convenant spreken we wel af dat deze middelen nog voor de volledige duurtijd van het convenant aan het lokale museum ter beschikking moeten worden gesteld. Ondertussen kan de gemeente haar eigen beleid verder uitbouwen naar deze lokale musea. Musea die niet in een gemeente met een cultureel-erfgoedconvenant liggen krijgen deze subsidie nog tot en met 2014 rechtstreeks uitbetaald. Onder begeleiding van het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, Faro, gaan de cultureel erfgoedcellen opnieuw aan de slag rond een gezamenlijk thema. Deze keer bereidt men initiatieven rond de gemeentefusies voor.

Het cultureel erfgoedconvenant met de VGC kent een ander beleidsritme en loopt t/m 2011. Aan het erfgoedconvenant met de VGC worden op basis van een addendum, bijkomende middelen toegekend voor de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum en van een depotbeleid, + 140.000 vanaf 2009, wat de totale subsidie voor het erfgoedconvenant met de VGC op 440.994 euro zal brengen.

De tabel hieronder geeft aan dat in 2009 in totaal 5.770.000 euro wordt ingezet voor cultureel-erfgoedconvenants met steden en gemeenten.

Tenslotte worden in 2009 nieuwe aanvragen verwacht voor een toekenning van een kwaliteitslabel (musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken), voor een cultureel erfgoedconvenant met een gemeente of intergemeentelijk samenwerkingsverband, voor een landelijk expertisecentrum of voor een landelijke organisatie voor volkscultuur.

De forse inhaalbeweging voor het cultureel-erfgoedveld – via het Erfgoeddecreet, het Archiefdecreet en het Decreet op de Volkscultuur – kan verder groeien binnen het Cultureel-erfgoeddecreet.

Sinds 1999 werden op basis van deze drie decreten forse inhaalbewegingen gerealiseerd en verankerd in het Cultureel-erfgoeddecreet:

- de ondersteuning op basis van Museum/Erfgoeddecreet steeg van 4.595.311 euro in 1999 naar 25.264.000 euro in 2008;
- de ondersteuning op basis van het Archiefdecreet steeg van 1.341.000 euro in 1999 naar 7.665.000 in 2008;
- de ondersteuning op basis van het Decreet op de Volkscultuur steeg van 593.464 euro in 1999 naar 1.175.000 euro in 2008.

Deze stijgingen worden nu gegroepeerd verder gezet naar 2009. Het totale budget voor de decretale ondersteuning van de cultureel erfgoedorganisaties stijgt dus van 5.848.804 euro in 1999 naar 25.749.000 euro in 2008 en 28.832.000 euro in 2009.

5.2.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor de uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet 2009 zijn terug te vinden op programma HE – Kunsten en Erfgoed:

- b.a. 33.01 Subsidies aan musea: 7.791.000
- b.a. 33.02 Subsidies voor projecten cultureel erfgoed: 2.128.000
- b.a. 33.03 Subsidies aan culturele archiefinstellingen: 6.283.000
- b.a. 33.10 Subsidies aan landelijke organisaties volkscultuur en expertisecentra: 3.019.000
- b.a. 33.12 Subsidies aan samenwerkingsverb. met oog op intern. Profilering: 460.000
- b.a. 33.13 Subsidies aan de Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw: 300.000
- b.a. 33.20 Subsidies aan lokale musea en publicaties: 134.000
- b.a. 33.68 Subsidies aan het steunpunt voor cultureel erfgoed: 1.807.000
- b.a. 43.01 Subsidies voor cultureel-erfgoedconvenants gemeenten en VGC: 5.770.000
- b.a. 43.02 Subsidies voor cultureel-erfgoedconvenants provincies: 1.140.000

Evolutie 1999-2009 Cultureel Erfgoeddecreet (3301+3302+3303+3310+3312+3313+3320+3368+4301+4302)					
	1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
Totaal Decretaal	5.848.804	25.749.000	28.832.000	+ 393 %	+ 12 %
		325.000 eenmalig			
Per basissallocatie	1999	2008	2009	% 2008 tov 1999	% 2009 tov 2008
3301	2.676.729	7.500.000	7.791.000	+ 191%	+ 1%
<p>In feite is de stijging gerealiseerd voor de musea veel groter dan uit deze tabel kan worden opgemaakt. Immers, het cultureel erfgoeddecreet zorgde voor een verspreiding van de middelen voor de musea naargelang het structurele of projectmatige karakter en naargelang een Vlaamse, provinciale of lokale indeling.</p> <p>+ Voor de landelijk ingedeelde musea zal de projectsubsidie vanaf 2009 inbegrepen zijn in de structurele subsidie die men bekomt op de ba 3301.</p> <p>+ Lokale en regionale musea kunnen vanaf 2009 projecten indienen voor subsidies op ba 3302.</p> <p>+ Door de in het cultureel erfgoeddecreet voorziene overgangsmaatregelen staan er ook structurele middelen voor lokale musea op de ba 43.01 en op de ba 33.20 en voor de provinciaal ingedeelde musea op de ba 43.02</p>					
3302	1.239.468	2.328.000	2.128.000	+ 72%	-9%
<p>Ook hier heeft de tabel een onjuiste weergave. Waar tot en met 2008 landelijk erkende organisaties nog projectsubsidies konden aanvragen zitten deze nu verankerd binnen de structurele subsidie die men kan bekomen voor musea op de ba 3301, organisaties volkscultuur en expertisecentra op de 33.10. Uitzondering op deze regel zijn de privaatrechterlijke archieven. Zij kunnen in een overgangperiode nog projecten indienen voor subsidies op deze allocatie.</p>					
3303	1.336.143	7.655.000	6.283.000	+370%	- 18%
<p>Omdat een aantal archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema de overstap maakten van particulier archief naar expertisecentrum (Resonant, CVAa, JMDV, CRKC) zijn ook de situaties 2008 en 2009 moeilijk met elkaar te vergelijken. AMVC bleef als enig cultureel thema-archief op de 33.03.</p>					
3310	593.464	1.175.000	3.019.000	+ 409%	+157%
<p>Zie bedenking bij 33.03 Het Centrum voor Volkssport fuseerde met het Sportimonium dat als museum landelijk werd ingedeeld.</p>					

3312	Samenwerkingsverbanden met het oog op internationale profilering van kunstcollecties (vzw Lucas, vzw VKC en Collecting Flanders) (Voorheen: Subsidies aan de vzw Reproductiefonds)		75.000 (enkel voor vzw Lucas)	460.000	-	- (niet vergelijkbaar)
3313	Subsidies aan de Vlaamse Erfgoedbibliotheek		75.000	300.000	-	+ 300%
3320	Subsidies musea lokale niveau (voorheen 3301) en periodieke publicaties volkscultuur (voorheen 3310)			134.000	-	-
3368	Subsidies voor het Vlaams Steunpunt cultureel erfgoed		1.830.000	1.807.000		- 1%
De daling heeft enkel en alleen te maken met het gegeven dat in 2008 via begrotingscontrole 125.000 euro éénmalige middelen aan de subsidie van Faro werden toegevoegd in functie van het zeer drukke jaar met de introductie van het nieuwe Cultureel Erfgoeddecreet en de ondersteuning van de opmaak van de beleidsplannen van verschillende actoren in functie van de nieuwe beleidstermijnen.						
4301	Subsidies voor erfgoedconvenants met gemeenten en VGC		4.540.000	5.770.000	-	+ 27%
De stijging heeft niet alleen te maken met de beperkte overgang van de ondersteuning van musea ingedeeld op lokaal niveau. Er werd ook extra geld vrijgemaakt voor nieuwe erfgoedconvenants, de ondersteuning van uitbreidingen van convenants en de ondersteuning van culturele erfgoedfora in Antwerpen, Brugge, Gent en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.						
4302	Subsidies voor een provinciale erfgoedconvenant			1.140.000	-	-
De middelen op deze nieuwe allocatie zullen in de overgangperiode voornamelijk worden ingezet voor de ondersteuning van de musea ingedeeld op het provinciale niveau.						

5.3 HET TOPSTUKKENDECREET, HET COLLECTIEBELEID EN DE VLAAMSE ERFGOEDINSTELLINGEN

5.3.1 Een terugblik 1999- 2008

		1999	2005	2006	2007	2008
122 1	UITG.BEVORD.ERF G.KUNST.COL.WER K.VG	178.483	100.000	105.000	420.000	426.000
336 3	SUB VZW MUHKA	1.474.967	2.606.000	2.644.000	2.836.000	0
410 7	SUB VZW MUHKA				0	3.693.000
521 2	MUHKA INVESTERINGSSUB S	523.000	523.000	523.000	523.000	0
610 8	SUB VZW MUHKA INVESTERINGSFON DS					1.523.000
338 0	MUHKA art. 62 bis		94.000	500.000	500.000	500.000
410 1	DOTATIE DAB.KMSKA	1.792.270	2.335.000	2.367.000	2.514.000	2.862.000
410 2	DOTATIE DAB.KAST.DOM.GA ASB.	138.820	256.000	259.000	400.000	565.000
410 6	DOT.D.A.B.ALDEN BIESEN	180.962	270.000	272.000	276.000	280.000
748 0	VERW.KUNSTWER KEN COLLECT.VL	562.717	556.000	680.000	692.000	3.456.000

VOETNOTEN:

12.21: vanaf 2007 gebeuren de uitgaven ter voorbereiding van de proeflijsten voor topstukken en de uitgaven voor conservatie en restauratie van de collectie van de VG op dit krediet

33.63: Muhka werd vanaf 2008 opgenomen in de consolidatiekring van de Vlaamse Gemeenschap, vandaar een verschuiving naar de subsidie op ba. 41.07

41.06: Alden Biesen werd vanaf 2007 toegevoegd aan het agentschap Kunsten en Erfgoed (voorheen socio-cultureel)

74.80: Van de 3.456.000 euro vrijgemaakt voor de aankoop van topstukken en sleutelwerken was er liefst 3.000.000 éénmalig ifv opportuniteiten op de erfgoedmarkt.